

jaarverslag

2004

publieksversie

Werkwijze Woord en Daad

Van kostganger...

...tot kostwinner

Aids raakt je

Fietsen voor Afrika

Betrokken ondernemers

1	Profiel Woord en Daad	4
2	Van kostganger...	8
3	...tot kostwinner	14
4	Zorg aan de basis	18
5	Nederland in actie voor Woord en Daad	24
6	Business Platform Woord en Daad	28
7	Subsidies en samenwerking	32
8	Omgaan met uw geld	36
9	Cijfers	38
	Bijlagen	42

Wie

Woord en Daad wil vanuit christelijk perspectief armoede bestrijden in Afrika, Azië en Midden-Amerika.

Wat

Woord en Daad werkt structureel samen met christelijke partnerorganisaties. Woord en Daad werkt met hen aan Onderwijs, Arbeid en Inkomen (vaktraining, arbeidsplaatsbemiddeling en opzetten van bedrijfjes) en Basisvoorzieningen (gezondheid, water en landbouw).

Waar

Woord en Daad is werkzaam in Afrika, Azië en Midden- en Zuid-Amerika. We werken in de volgende landen: Afghanistan, Angola, Bangladesh, Botswana, Burkina Faso, Colombia, Ethiopië, de Filippijnen, Guatemala, Haïti, Honduras, India, Liberia, Nicaragua, Sierra Leone, Sri Lanka, Thailand, Tsjaad, Zambia, Zuid-Afrika.

Hoeveel

Inkomsten 2004	€ 19,3 miljoen
Landen	20
Partnerorganisaties	34
Gefinancierde projecten	200
Kinderen die financieel geadopteerd zijn	29.346
Donateurs	55.000
Jongeren	18.000
Leden Business Platform	72
Medewerkers	30 (21,18 fte)
Vrijwilligers op kantoor	6
Lokale vrijwilligers (comitéleden)	750

Deze uitgave is een samenvatting en bewerking van het uitgebreide jaarverslag.

Bent u geïnteresseerd in ons uitgebreide jaarverslag? Bel 0183 - 61 18 00 of mail info@woordendaad.nl.

U kunt het jaarverslag ook downloaden van onze website: www.woordendaad.nl.

Naam:

Jan Lock

Leeftijd:

49 jaar

Functie:

Directeur van Woord en Daad

Hoe betrokken bij Woord en Daad:

Toen mijn tijd als zendingswerker in Irian Jaya ten einde liep, solliciteerde ik op de directievacature.

Motto:

Als je het moeilijke als uitdaging het eerste op-pakt, wint de aantrekkelijke kant van het leven aan vreugde en diepte.

>>> 'Jan Lock, directeur Woord en Daad kijkt terug op 2004 en werpt een blik vooruit. 'Het kenmerkende van Woord en Daad is, dat we steeds meer de mens als schepsel van God op het oog hebben, en niet de cijfers of successen.'

Waarin onderscheidt het werk van Woord en Daad zich?

'Dat we hulpverlening niet beperken tot puur materiële zaken, maar daarin de mens centraal stellen als een schepsel van God die een ziel heeft, relaties onderhoudt en mogelijkheden in zich draagt. Natuurlijk moeten materiële noden als eerste gelenigd worden maar als Woord en Daad kijken we ook naar de omgeving. Om een voorbeeld te noemen: Mensen in India beschouwen het leven als een lot dat hen overkomt waaraan je niets kunt veranderen. Het is hun godsbeeld dat hen als het ware gevangen houdt. Als je voor zoiets geen antenne hebt, mis je iets heel wezenlijks.'

Er is veel discussie over de effectiviteit van ontwikkelings samenwerking. Anders gezegd: Helpt de hulp?

'Toen ik jong was, had ik daar grote verwachtingen van. Al heel snel liep ik tegen de grenzen aan. Ik denk wel dat wij in de loop der jaren iets bijgedragen hebben aan het zoeken naar antwoorden. Daar zeg ik wel bij dat dat alleen kan in samenspraak. Dat je niet vanuit je ivoren toren meent te kunnen bepalen wat goed is voor mensen in India of Ethiopië, maar dat je samen met hen in de modder staat.'

Hier weten hoe het daar moet, dat is in de praktijk de grote valkuil!

'In ieder geval een van de grote valkuilen. De verleiding is groot om alles voor de ander te willen regelen. Wij hebben het geld en nemen dus een machtspositie in. Dat

Hartelijk dank voor uw bijdrage en betrokkenheid in 2004!

zie je om je heen voortdurend fout gaan. Dan wordt het eenrichtingsverkeer. Wij verplichten onszelf om op basis van gelijkwaardigheid te opereren. Ik denk dat die aanpak kenmerkend is voor Woord en Daad.'

Hoe kijkt u terug op 2004?

'Allereerst stel ik vast dat we -en dan bedoel ik Woord en Daad samen met onze partners elders in de wereld- gerealiseerd hebben wat we gepland hadden. Opnieuw was er groei van de inkomsten zonder dat we daar grote bedragen in investeerden. Sterker nog, onze kosten voor fondsenwerving hebben we opnieuw op een zeer laag niveau kunnen houden. Dat de resultaten daarvan onverminderd hoog blijven, is heel bijzonder en eigenlijk onverklaarbaar. Bijzonder was ook dat we binnen één dag in staat waren om met onze partners in Azië de hulpverlening op gang te brengen na de tsunami. Minstens zo bijzonder was het dat onze achterban onmiddellijk en massaal reageerde. Daardoor werd een grote verbondenheid zichtbaar. Verder denk ik terug aan het grote ondernemerssymposium waaruit bleek hoe bedrijven invulling willen geven aan hun verantwoordelijkheid op dit gebied.'

Welke plannen staan er voor 2005 op stapel?

'In de eerste plaats: Doorgaan waarmee we bezig zijn. Dat lijkt vanzelfsprekend maar dat mag het nooit worden. Verder organiseren we een grote conferentie met onze partnerorganisaties uit de diverse landen, waarbij de onderlinge uitwisseling van kennis en ervaring centraal zal staan. Tot nu toe zonden we mensen uit die een aantal jaren in de landen waar we actief zijn, verbleven, om hun deskundigheid in te zetten bij de uitvoering van projecten. Dat gaat verdwijnen. Deze landen hebben steeds meer goed opgeleide mensen. Er is nu meer vraag naar maatwerk.

Neem als voorbeeld dat in Burkina Faso bij een project een specifiek probleem optreedt, dan wordt onze rol om na te gaan wie kan bijdragen aan een oplossing. Dat hoeft niet per se een Nederlandse deskundige te zijn. Dat kan ook een partnerorganisatie van ons in India zijn die tegen eenzelfde probleem is opgelopen. Om deze nieuwe manier van werken van de grond te tillen, organiseren we dat seminar.'

Woord en Daad dijt uit. Hoe te voorkomen dat de organisatie uitgroeit tot een hulpverlenings-fabriek waarbij de identiteit vervaagt?

'Door vooral heel kritisch te zijn in het kiezen van onze partners overzee. Daaraan zullen we als eis moeten blijven stellen dat ze passen bij onze identiteit. Het kenmerkende van Woord en Daad is dat we steeds de mens als schepsel van God op het oog hebben en niet de cijfers of de successen. Dat willen we graag vasthouden.'

1 Profiel Woord & Daad

>>> Hoe werkt Woord en Daad? Welke keuzes maken we, en vanuit welke visie doen we dat? Een korte samenvatting van de kernpunten in ons werk.

Missie

Woord en Daad wil vanuit christelijk perspectief armoede bestrijden in Afrika, Azië en Midden-Amerika. Via lokale organisaties streven we ernaar armen een menswaardig bestaan te bieden. Hierbij doen wij een appèl op ieders verantwoordelijkheid, zowel hier als daar. Woord en Daad wil hierin een sterke en betrouwbare schakel zijn tussen u en de armen in ons werkgebied.

Armoede in bijbels perspectief

Woord en Daad is een organisatie die zich gemotiveerd weet door de bijbelse opdracht zorg te dragen voor de arme naaste. Daarbij beseft Woord en Daad dat armoedebestrijding in een door zonden gebroken wereld plaatsvindt. Ten diepste staat het werk van Woord en Daad in de verwachting van de komst van het Koninkrijk van God en Zijn gerechtigheid (Mattheüs 6:33a). Woord en Daad ziet haar werk als tekenen van dit Koninkrijk.

Zonder aanzien des persoons

Woord en Daad kiest voor de allerarmsten, ongeacht etnische achtergrond, religie, geslacht of politieke voorkeur.

De hele mens

Armoede overstijgt in de opvatting van Woord en Daad het materiële. Ze heeft ook een structurele, psychische en geestelijke dimensie. In de hulpverlening moet er daarom aandacht zijn voor deze verschillende aspecten.

Hulpverleningsorganisatie

Woord en Daad is een hulpverleningsorganisatie, en geen zendingsorganisatie. Zoals uit onze missie blijkt, doen wij ons werk vanuit christelijk perspectief. Dat betekent bijvoorbeeld dat er op de scholen die wij steunen christelijk onderwijs gegeven wordt, en dat onze partners hun werk vanuit bijbelse normen en waarden vormgeven.

Verantwoordelijkheid over en weer

Woord en Daad wil mensen stimuleren verantwoordelijkheid te dragen. In het rijke Noorden voor de arme naaste 'ver weg'. In het arme Zuiden -zo mogelijk- voor zichzelf en daarmee ook voor anderen. Mensen die kwetsbaar zijn, en daardoor zelf geen verantwoordelijkheid kunnen nemen, zoals kinderen en vrouwen, mogen aanspraak maken op hulp. Degenen die geen stem hebben, wil Woord en Daad een stem geven. Mensen die in staat zijn verantwoordelijkheid te dragen maar de middelen missen, wil Woord en Daad ondersteunen op eigen benen te staan.

Werken met christelijke lokale partners

Woord en Daad werkt structureel samen met christelijke partnerorganisaties die onafhankelijk zijn en vanuit dezelfde missie en visie als Woord en Daad werken. Dit versterkt de samenwerking, en bevordert een gelijkwaardige relatie. Door de inbedding in de lokale situatie, en de kennis en kunde die binnen deze organisaties aanwezig is, kunnen we ons werk effectief doen.

Woord en Daad zendt in principe geen mensen uit naar ontwikkelingslanden voor lange termijn. Bij hoge uitzondering gebeurt dit wel, als duidelijk is dat lokaal mensen met bepaalde kwaliteiten niet beschikbaar zijn. In toenemende mate bezoeken deskundigen onze partnerorganisaties om voor korte tijd advies of training te geven. Woord en Daad bemiddelt hierbij, en financiert soms deze korte missies.

Strategie

Het werk van Woord en Daad betreft drie aspecten:

- Armoedebestrijding in ontwikkelingslanden: vanuit de ketenbenadering van kostganger naar kostwinner richten we ons op onderwijs (kleuterschool tot middelbaar en hoger onderwijs), arbeid en inkomen (beroepsgerichte training, arbeidsplaatsbemiddeling, opzet van bedrijfjes, microkrediet), basisvoorzieningen (water, voeding, gezondheid, landbouw), en uitwisseling van kennis.
- Bewustwording van de achterban: we willen onze achterban bewust maken van de oorzaken en gevolgen van armoede wereldwijd.
- Opkomen voor de belangen van de allerarmsten: zo nodig vragen we aandacht voor de positie van de allerarmsten bij politiek, pers en het bedrijfsleven.

Hoge kwaliteit en lage kosten

Woord en Daad wil altijd aanspreekbaar zijn op haar werkwijze en de besteding van de fondsen. Daarom zoeken we voortdurend naar een optimale balans tussen een hoge kwaliteit van ons werk en lage kosten.

Dit betekent dat wij groot belang hechten aan het werken met hooggekwalificeerd en gemotiveerd personeel. Ook vinden we het belangrijk dat we voldoen aan kwaliteitsstandaarden zoals ISO. We streven ernaar zo goed en helder mogelijk inzicht te geven in onze activiteiten en de resultaten die we behalen.

Bovendien streeft Woord en Daad naar lage kosten, en stuurt er daarom gericht op dat minimaal 90% van iedere ontvangen euro besteed wordt aan projecten voor armoedebestrijding (zie verder hoofdstuk 8). Mede door de inzet van vele vrijwilligers (onder wie 750 comitéleden) slagen we hier al jarenlang in.

Het streven naar lage kosten én het leveren van hoge kwaliteit is niet altijd eenvoudig. Het dwingt ons tegelijkertijd tot het zoeken naar efficiënte en creatieve oplossingen.

Gedragcodes

Woord en Daad:

- onderschrijft de Code of Conduct van het Internationale Rode Kruis, een internationale gedragscode voor hulporganisaties;
- volgt in noodhulp en wederopbouw de Sphere Standards;
- werkt in fondsenwerving met de Gedragscode van de Vereniging Fondsenwervende Instellingen.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

>>> Minas Hiruy is een geboren en getogen Ethiopiër. Zoon van een orthodoxe geestelijke uit Dessie, een stad ten noorden van de hoofdstad Addis Abeba.

Naam:

Minas Hiruy

Leeftijd:

54 jaar

Functie:

18 jaar directeur en met ingang van 2005 president Hope Enterprises Ethiopië

Hoe betrokken bij Woord en Daad:

Partner in samenwerking

Motto:

God dienen zoals Jezus ons liet zien in Zijn woorden en daden.

Onder het communistische regime vluchtte hij naar de Verenigde Staten. Daar studeerde hij en hij vond een baan aan de universiteit. Na een telefoontje van Jack Smith, de oprichter van Hope Enterprises in Addis Abeba, liet de roep van zijn land en volk hem niet meer met rust. Na maanden van twijfel en strijd ruilde hij zijn positie van docent aan de universiteit in voor het leiderschap van Hope Enterprises, een positie van zekerheid voor een rol vol vragen en onzekerheid.

'Ik voelde me aangetrokken tot Hope Enterprises,' zegt Minas. 'Vanuit mijn docentschap zag ik dat een mens die zich alleen op zijn carrière richt, uiteindelijk alleen maar met zichzelf bezig is. Hope heeft oog voor de totale mens, in zijn mogelijkheden én behoeften. Mensen in relatie tot elkaar en in relatie tot God, ook met het oog op hun toekomst. Vanuit dat perspectief wil ik binnen Hope met mensen bouwen aan een nieuw Ethiopië.'

'Als partner van Woord en Daad voel ik me nooit een bedelaar maar een gerespecteerd gesprekspartner met wie we samen de strijd tegen armoede aangaan', vervolgt Minas. 'De wijze waarop Woord en Daad partnerschap invult, vind ik erg goed. Er is sprake van een tweerichtingsverkeer. Ieder vanuit zijn eigen positie, in het besef dat we elkaar nodig hebben. Woord en Daad wil van Hope leren en Hope van Woord en Daad. Ideeën van Hope komen in het beleid van Woord en Daad terug. Dit ervaar ik als positief. Ideeën, strategieën en ervaringen rond bepaalde onderwerpen, zoals HIV-aids worden gedeeld. Dit werkt verrijkend.'

Tegelijkertijd ziet Minas ook verbeterpunten voor Woord en Daad.

'Ik heb een sterke behoefte aan contacten over de grenzen. Via de digitale snelweg zie ik mogelijkheden tot uitwisseling. Woord en Daad laat die nu liggen. Denk bijvoorbeeld aan een e-letter of een discussieforum via de website waarin partners met elkaar kunnen communiceren en ideeën kunnen uitwisselen. Dit zou regelmatig ondersteund moeten worden met regionale conferenties.'

Minas gelooft stellig dat Hope Enterprises in samenwerking met organisaties als Woord en Daad vanuit haar eigen visie verschil kan maken in het leven van mensen.

'We benaderen mensen als unieke individuen. Hope doet iets aan de omstandigheden van mensen, maar spreekt hen ook aan op eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden.' Gedragsverandering via onderwijs vindt hij essentieel. 'Hope College, een instituut dat op hbo-niveau mensen wil opleiden en dat in 2005 opgezet zal worden, zal daarin een belangrijke schakel zijn voor mensen met meer mogelijkheden. Waarden als eerlijkheid, verantwoordelijkheid, betrouwbaarheid, respect, geloof, hoop en liefde spelen een cruciale rol in het opleiden van jongvolwassenen voor verantwoordelijke posities. Deze waarden kom ik ook in het contact met Woord en Daad tegen.'

Juist met deze hooggestelde doelen loopt Hope Enterprises echter ook tegen beperkingen op. 'Mensen die met overtuiging de visie van Hope willen uitdragen tegen een salaris dat niet marktconform is, zijn moeilijk te vinden. Nu het in Ethiopië relatief goed gaat, wordt het steeds lastiger. De mensen die blijven, terwijl ze elders meer kunnen verdienen, zijn waardevolle krachten.'

'Toch zien we veel zegen op ons werk. Hope speelt een belangrijke rol in de relatie tussen vakopleidingen en bedrijfsleven. Ook heb ik de discussie over ondernemerschap op gang kunnen brengen.'

'Tijdens mijn afscheid als directeur van Hope Enterprises sprak een bestuurslid van Hope mij toe. Ooit was deze jongeman één van de jongeren, die vanuit extreme armoede kansen kreeg via Hope. Nu is hij directeur van een eigen bedrijf. In zijn toespraak gaf hij aan dat het werk van Hope voor velen de weg naar de brug over de kloof had geweest. Als bewijs daarvan schonk hij 650 maaltijden aan armen. Maaltijden waar hij zelf letterlijk van groot geworden was.'

2 Van kostganger...

Hoogtepunten uit het programma **Onderwijs van Woord en Daad >>>**
Onderwijs is het hart van het werk van Woord en Daad. Het is de eerste stap voor duizenden kinderen en jongeren op de weg van kostganger naar kostwinner.

'Ik wil graag journalist worden', vertelt Roukièta Zidwemba uit groep 4. Ze zit op een basisschool in Burkina Faso, die door Woord en Daad gesteund wordt. 'Doordat ik naar school ga, kan ik plannen maken voor de toekomst.' Roukièta is niet de enige voor wie door onderwijs deuren opengaan naar de toekomst. Want in 2004 ontvingen in Afrika, Azië en Midden-Amerika ruim 40.000 kinderen onderwijs via Woord en Daad.

Voor een groot deel werd dit mogelijk gemaakt door de duizenden sponsors voor financiële adoptie uit Nederland.

Onderwijs is essentieel voor kinderen, maar ook voor volwassenen, om de armoedespiraal te doorbreken. Nog altijd ontvangen wereldwijd miljoenen kinderen geen onderwijs. Bijvoorbeeld omdat overheden niet in staat zijn on-

derwijs aan al hun burgers te bieden. Of omdat ouders gewoonweg te arm zijn om schoolgeld te betalen. Zonder onderwijs is het voor deze kinderen vrijwel onmogelijk om een stapje hogerop te komen. Daarom is onderwijs de basis van het werk van Woord en Daad, al jarenlang.

Soorten onderwijs

Het onderwijs dat via Woord en Daad mogelijk wordt gemaakt, betreft basisonderwijs, middelbaar onderwijs en onderwijs op hbo- en universitair niveau. Het zwaartepunt ligt bij basis- en middelbaar onderwijs. Een kleine groep, de echte uitblinkers, krijgen een beurs, zodat ze door kunnen stromen naar universiteit of hogeschool. Woord en Daad maakt het eveneens mogelijk dat jongeren, die niet in staat zijn de middelbare school af te maken, een praktische vaktraining kunnen volgen. Ook wordt beroepsonderwijs aangeboden op het niveau van voortgezet onderwijs. Meer informatie hierover is te lezen in hoofdstuk 3.

De kinderen in het onderwijsprogramma van Woord en Daad ontvangen van onze partners allen christelijk onderwijs, een dagelijkse maaltijd, kleding en medische zorg. Dit betekent niet dat het onderwijs in alle landen op precies dezelfde manier georganiseerd wordt. Afhankelijk van de lokale context wordt daar door de partnerorganisaties van Woord en Daad ter plaatse invulling aan gegeven.

Zo wordt in India en Bangladesh het onderwijs door onze partners grotendeels georganiseerd via lagere en middelbare scholen met internaat. In Sri Lanka, Thailand en de Filipijnen bezoeken de kinderen overheidsscholen, en ontvangen ze aanvullend huiswerkbegeleiding, voedsel, schoolkleding en bijbelonderwijs in de zogenaamde day-carecentres.

In Haïti ontvangen de kinderen onderwijs op 25 scholen, die gerund worden door onze partner en vaak verbonden zijn aan lokale kerken.

Omdat de overheid vrijwel niets doet aan onderwijs, zeker niet op het platteland, wordt hier particulier onderwijs gesteund. Hetzelfde geldt voor het onderwijs in Burkina Faso en Ethiopië. In Colombia geeft onze partner onderwijs aan een speciale groep, die moeilijk bereikt kan worden door scholen van de overheid: kinderen van ontheemden en uit krottenwijken. In Guatemala worden zowel kinderen op overheidsscholen gesteund, als kinderen die naar scholen van lokale kerken gaan.

Onderwijs van Woord en Daad in 2004

Totaal uitgaven voor onderwijsprojecten:	€ 8.826.942
Percentage van de programma uitgaven:	56%
Bereikte kinderen via onderwijsprojecten:	40.373
Bereikte volwassenen via onderwijsprojecten:	3.559
Aantal kinderen dat via financiële adoptie gesponsord wordt:	29.346

Goed onderwijs

Woord en Daad wil er niet alleen voor zorgen dat zoveel mogelijk kinderen onderwijs krijgen, maar ook dat ze zo goed mogelijk onderwijs ontvangen. Het verbeteren van de kwaliteit van onderwijs op de verschillende scholen krijgt daarom steeds meer aandacht.

Bij kwalitatief goed onderwijs kan bijvoorbeeld gekeken worden naar de overgangs- en slagingspercentages. Ook de betrokkenheid van ouders bij het onderwijs kan een indicator zijn, evenals lesmethoden en het opleidingsniveau van docenten. Woord en Daad stimuleert de verschillende partnerorganisaties zelf na te denken over hoe zij zelf vorm geven aan kwalitatief onderwijs en hoe het in de praktijk verbeterd kan worden. We steunen ook trainingen op dit terrein. Zo werden bijvoorbeeld in de Filipijnen lokaal 12 medewerkers door onze partners getraind, die vervolgens weer het onderwijskundig personeel van 40 day-carecentres konden trainen. Er werd onder andere aandacht besteed aan lesmethodes, didactiek en het bespreekbaar maken van kinderprostitutie en -handel.

Een goede huisvesting is ook van belang voor goed onderwijs. Lesgeven in een gebouw met lekkend dak, dunne wandjes en krappe lokalen heeft invloed op de leerprestaties van kinderen. In 2004 werden 22 scholen in 8 landen opgeknapt of nieuw gebouwd.

Volwassenen en risicokinderen

Naast de kinderen en jongeren bereikte Woord en Daad 3559 volwassenen met onderwijs. Verschillende partners verzorgen onderwijs voor de ouders van de adoptiekinderen. In Haïti zitten bijvoorbeeld buiten schooltijden volwassenen in de schoolbanken om te leren lezen, rekenen en schrijven.

Een andere speciale groep die Woord en Daad bereikt zijn straatkinderen en mishandelde en misbruikte meisjes. Deze 'risicokinderen' hebben speciale aandacht nodig. Voorbeelden hiervan zijn de opvang van straatkinderen in de Indiase stad Vijayawada, en opvang van meisjes in Bogotá (Colombia) en Manilla (de Filipijnen).

1

2

3

4

5

6

7

8

9

> Interview

>>> De wijk Soacha Municipality, dicht bij Bogotá, de hoofdstad van Colombia, is bepaald niet opbeurend. Criminaliteit en geweld zijn aan de orde van de nacht. De partnerorganisatie van Woord en Daad in Colombia, CDA (Corporación Centros Educativos Dios es Amor, afgekort Dios es Amor: God is Liefde) verleent juist in deze wijk hulp. De 14-jarige Maria Leonela woont in deze wijk en vertelt:

Naam:

Maria Leonela Orjuela Robies

Leeftijd:

14 jaar

Functie:

leerling middelbaar onderwijs

Hoe betrokken bij Woord en Daad:

Zij wordt financieel geadopteerd door een sponsor in Nederland.

Motto:

In moeilijke tijden zijn vrienden onmisbaar!

'Het jaar 2004 zal ik niet snel vergeten: mijn vader liet ons gezin dit jaar in de steek. Sindsdien is het leven bij ons thuis ingrijpend veranderd. Mijn tweelingzussen, m'n broer en m'n moeder... we hebben het er allemaal moeilijk mee. Vooral voor m'n moeder is het zwaar. Vanaf de dag dat mijn vader ons liet zitten, moet zij vader en moeder tegelijk zijn. Elke dag staat ze om vijf uur op. Ze doet haar huishoudelijk werk en als er eten is, maakt ze voordat we naar school gaan iets klaar voor ons. Om een uur of elf gaat ze de straat op. Ze doet het werk dat mijn vader vroeger altijd deed: koffie en kleine snacks op straat verkopen. Mijn moeder weet de beste plaatsen voor de verkoop. Even buiten de stad Bogotá heb je een drukke verkeerszone waar chauffeurs af en aan rijden. Dat verkoopt aardig. Ze is rond vijf uur thuis en staat dan weer voor ons klaar.

Ik bewonder mijn moeder enorm. Toch is zij niet de enige vrouw in Bogotá die zo leeft. Loop maar eens een willekeurige woning bij ons in de buurt binnen. Je treft veel vrouwen aan die door hun man verlaten zijn en er alleen voor staan. Je hoort zulke verhalen zoveel. Totdat het bij jezelf gebeurt. Dat is echt vreselijk. Ik denk nog veel aan mijn vader. Ik weet best dat het niet altijd gezellig was toen hij nog bij ons woonde. Hij gebruikte vaak geweld als hij het ergens niet mee eens was. Toch mis ik hem. We hebben hem na het vertrek niet meer gezien. Het schijnt dat hij bij een verzekeringsmaatschappij werkt maar dat weet ik niet zeker.

Juist in deze moeilijke tijd was ik erg blij dat ik op de christelijke school van CDA zat. Ik heb het goed naar m'n zin. Op school weten ze van de thuissituatie af. Mijn zusje Enith en ik hebben

veel last van migraine gehad. De school regelde een dokter die ons behandelde. We kregen medicijnen die goed werkten. Ook luisterde hij naar ons en probeerde ons te helpen. CDA zorgde dat er een psycholoog en een maatschappelijk werker bij ons thuis kwam. Ze hebben veel met ons als gezin gepraat. Ze hebben ons geholpen weer de draad van het gewone leven op te pakken.

Ondanks alle ellende heb ik toch toekomstplannen. Doordat ik een school bezoek, kan ik toekomstdromen maken. Mijn grootste wens is criminoloog worden. Het verbaast je misschien maar het fascineert me om de doodsoorzaak van mensen te achterhalen die op geheimzinnige wijze om het leven zijn gebracht. Het is belangrijk dat zo'n familie op een juiste manier wordt geïnformeerd. Het lijkt me heel mooi om de familie goed en eerlijk voor te lichten. Op school doe ik erg mijn best, want voor dit beroep moet je wel een bepaald niveau bereiken. Als ik het goed uitreken, hoop ik in 2010 dit beroep uit te oefenen. Het lijkt me geweldig zelf geld te verdienen. Zodra het kan, zorg ik er voor dat mijn moeder in een betere omgeving kan wonen en dat haar leven verandert.

Ik zie dat er in mijn land nog veel dingen verbeterd kunnen worden. Als ik president van Colombia zou zijn, dan wist ik het wel. Als eerste zou ik kijken welke economische bronnen ons land rijk is. En wat ons land hiermee kan. De politiekorpsen zou ik ook verbeteren. Kijk maar eens bij ons in de buurt. Als er gevaar dreigt, doen ze mooie beloftes. Nog niet één keer zijn ze ze nagekomen.

Het is heel erg wat er bij ons het afgelopen jaar is gebeurd. Toch is het leven voor mij niet alleen deprimerend en uitzichtloos. Op de CDA-school hoor ik van de

Zaligmaker. Juist in de afgelopen moeilijke tijd heb ik veel steun aan mijn geloof gehad. Als gezin bidden we als het erg moeilijk is. Je weet dat dit het beste is wat je kunt doen. In de kerk is het ook fijn. Ik ben lid van een jeugdgroep en daar heb ik veel vrienden. Daar heb ik heel veel aan.'

'Doordat ik gesponsord word, kunnen mijn ouders geld opzij zetten voor de rest van mijn familie'

Wubiton is een eenvoudige school met een stoffig stuk aarde als schoolplein aan de rand van Ouagadougou, hoofdstad van Burkina Faso. De lokalen van de school zijn volgepropt met schoolbankjes en kinderen. Volgens de directrice heeft haar school, met zo'n negentig leerlingen per klas, het nog niet zo slecht getroffen: 'Overheidsscholen bestaan vaak uit klassen met elk 150 kinderen.'

Wubiton draait dankzij financiële adoptie van ongeveer 50% van de leerlingen. Daardoor kunnen de armste kinderen toch naar school en delen ook de andere kinderen mee in extra voorzieningen -zoals een goede maaltijd- op school. CREDO, partner van Woord en Daad in Burkina Faso, steunt particulier christelijk onderwijs omdat er in Burkina Faso een groot tekort is aan

onderwijsvoorzieningen. Veel kerken zagen hier een taak liggen en zijn christelijke scholen gestart.

Josephine Lago, een meisje uit groep 4, vertelt dat niet alleen zijzelf, maar ook haar familie geholpen wordt door de steun van CREDO. 'Doordat ik gesponsord word, kunnen mijn ouders geld opzijzetten voor de rest van mijn familie.'

In de wijk waar de school staat, wonen veel wezen, onder andere als gevolg van de aids-epidemie die ook Burkina Faso raakt. De naaste familie probeert deze ouderloze kinderen zo goed en zo kwaad als het gaat op te vangen. De opvang drukt echter zwaar op de toch al arme gezinnen. Een steuntje in de rug van CREDO zorgt ervoor dat families zoals die van Josephine, toch in staat zijn dit soort zorg binnen de familie te bieden.

Startende bakker in townships van Kaapstad

>>> Ben Chapman werkt ruim 25 jaar tegen een mager salaris als bakker in een supermarkt in Sommerset West, een buitenwijk van Kaapstad. 'Het is hoog tijd dat jij een eigen bedrijf start', zegt een klant op een dag tegen hem, als hij één van zijn koekjes heeft geproefd. 'Dat zou ik dolgraag willen', reageert de bakker. 'Maar hoe? Ik heb geen spaargeld of kapitaal. Geen bank wil mij geld lenen.'

De klant die hem complimenteerde, liet een adres bij hem achter: 'Als je serieuze plannen hebt om een eigen bedrijf op te zetten, dan moet je contact opnemen met Linge Lethu. Zij kunnen je helpen.' Het bleek een gouden tip te zijn.

Ondernemers zonder kapitaal, maar met goede plannen en voldoende ondernemerszin, kunnen door Linge Lethu, partner van Woord en Daad in Zuid-Afrika, ondersteund worden. Linge Lethu is daarbij 'spin in het web': de organisatie legt contacten met lokale banken en overheden, beroepsopleidingen en bedrijven om voor de belangen van de startende ondernemers op te komen.

Chapman volgde enkele cursussen op het terrein van ondernemerschap bij Linge Lethu. 'Daar heb ik bijvoorbeeld geleerd hoe je omgaat met afschrijvingen', vertelt de startende ondernemer. In september 2004 diende de

bakker een bedrijfsplan in. Het voorstel betreft de opzet van een bedrijf dat bakkerijproducten produceert, invriest, en vervolgens verkoopt aan detaillisten, supermarkten en bakkers. Chapman wil starten met zes medewerkers, en langzaam maar zeker uitgroeien.

Door bemiddeling van het Business Platform van Woord en Daad krijgt Chapman bezoek van een gepensioneerde Nederlandse bakker in 2004. Samen nemen ze de plannen door. Resultaat: een nog beter bedrijfsplan. In januari 2005 is Ben met zijn formaliteiten rond en kan hij starten met zijn activiteiten. Mede dankzij een lening die Linge Lethu bij een lokale bank voor hem geregeld heeft. Een van de eerste successen is een contract met een lokale supermarktketen.

> Voorbeeld uit ons programma
Arbeid en inkomen

Werken aan arbeid en inkomen voor kansarmen >>> Onderwijs is belangrijk. Een diploma is echter nog geen garantie op een goede baan. Terwijl dat juist zo belangrijk is voor jongeren die zich willen ontworstelen aan armoede. Daarom slaat Woord en Daad een brug tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt.

Vakonderwijs, beurzen, arbeidsbemiddeling, microkrediet en het opzetten van MKB-bedrijfjes vormen allemaal belangrijke onderdelen van het programma 'Arbeid en Inkomen'. Met dit programma wil Woord en Daad ervoor zorgen dat de jongeren in de onderwijsprojecten daadwerkelijk aan de slag kunnen als ze school verlaten. In dit hoofdstuk de belangrijkste resultaten uit dit programma.

Vakonderwijs

Onderwijs waarin jongeren heel concreet en gericht voorbereid worden op de arbeidsmarkt, is heel belangrijk voor de arbeidskansen van schoolverlaters. Allereerst biedt Woord en Daad door middel van studiebeurzen de mogelijkheid om verder te studeren. Het betreft hier onderwijs op middelbaar, hoger en universitair niveau. In 2004 kregen bijna drieduizend jongeren een beurs.

Voor jongeren die niet lang willen doorleren (of zelfs vroegtijdig uitvallen), worden meer praktisch gerichte beroepsopleidingen aangeboden. In 2004 werden wereldwijd ruim tweeduizend jongeren (en ook enkele ouderen) getraind in diverse technische vaardigheden. De cursussen die aangeboden worden variëren van naaien, timmeren en lassen tot automechanica, verpleegsteropleiding en administratief werk. In Zuid-Afrika werd speciaal vakonderwijs gegeven aan doven en blinden.

Woord en Daad wil dat de kwaliteit van de vaktrainingen zo hoog mogelijk is. Daarmee kunnen de jongeren die deze opleiding voltooien zich dan weer onderscheiden op de arbeidsmarkt. In 2004 zijn diverse trainingen gegeven, zoals een cursus metselen voor een vakschool in India, waarbij modernere technieken werden aangeleerd. In Colombia werd een training 'fair trade' gegeven aan docenten van een vakschool in Bogotá. Verder stimuleert Woord en Daad dat de verschillende partners kritisch kijken naar hun eigen cursusaanbod: sluit het wel echt aan op de vraag in de arbeidsmarkt? Het kan bijvoorbeeld voorkomen dat voor een bepaald vak gewoonweg geen werk is, of dat het niveau van de cursus net te laag is. Voor de vakscholen in Colombia, Thailand en de Filipijnen was dit in 2004 aanleiding om aanpassingen door te voeren.

Arbeidsbemiddelingsbureaus

Diploma gehaald! En dan op zoek naar een baan. Een stap die voor jongeren nooit makkelijk is, maar zeker niet voor jongeren uit arme milieus. Zij missen vaak de netwerken en sociale vaardigheden die handig zijn bij het vinden van een baan. Om aan dit probleem tegemoet te komen, richten steeds meer partners van Woord en Daad een arbeidsbemiddelingsbureau, een zogenaamd 'Job & Business Centre' op. In 2004 draaiden er 8 - waarvan 3 in opstartfase. Deze bureaus helpen jongeren op verschillende manieren. Ze bemiddelen bijvoorbeeld bij het vinden van een stageplaats of een baan. In Colombia worden jongeren binnen het Job & Business Centre getraind in ondernemersvaardigheden, en kunnen ze een kleine lening afsluiten. In Ethiopië werkt onze partner mee aan de opzet van een landelijke database, waarmee de vraag vanuit bedrijven en het aanbod van studenten van vakscholen bij elkaar wordt gebracht. De afspraak tussen de jongeren en onze partners is dat bij succesvolle bemiddeling een percentage van het eerste jaarsalaris wordt overgemaakt naar het Job & Business Centre. Zo kunnen deze bureaus op termijn zelfvoorzienend worden.

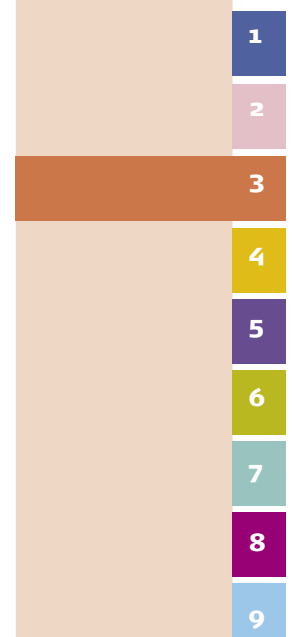
Programma 'arbeid en inkomen' in 2004	
Totale uitgaven:	€ 3.266.979
Percentage van de programmautgaven W&D:	21%
Aantal studenten vaktraining:	2.100
Jongeren die een studiebeurs ontvingen:	2.925
Arbeidsbemiddelingsbureaus actief:	5
Arbeidsbemiddelingsbureaus in startfase:	3
Missies van ondernemers die MKB-bedrijfjes in opzet bezochten en adviseerden:	14
MKB-bedrijven actief of in opzet:	9

Microkrediet

Microkrediet, een kleine lening, is voor veel mensen een goede stap om eigen inkomsten te verwerven. Toch is Woord en Daad terughoudend in het verlenen van microkrediet, omdat het een erg gespecialiseerde bezigheid is, waar lokale hulporganisaties niet altijd goed in zijn. Bij voorkeur brengen wij daarom onze partners in contact met experts op dit terrein, zoals bijvoorbeeld een organisatie als Oikocredit of lokale kredietinstanties. Soms bemiddelen onze partners ook voor hun doelgroep bij lokale banken. Dit laatste gebeurt in Zuid-Afrika.

Opzet eigen bedrijf

Als laatste stap in de keten 'van kostganger naar kostwinner' steunt Woord en Daad de opzet van midden- en kleinbedrijf (MKB). Ondernemers uit een arm milieu lopen tegen veel obstakels aan als ze een eigen bedrijf willen opstarten. Banken verlenen geen lening. Of de rente is veel te hoog, zodat er geen winst meer mogelijk is. Ondernemers met goede kwaliteiten en plannen, maar zonder kapitaal, kunnen bij Woord en Daad aankloppen. De partners van Woord en Daad zorgen er vooral voor dat aan een aantal randvoorwaarden voor de startende ondernemers is voldaan. De startende ondernemer moet een goed business plan aan kunnen tonen. Verder kunnen de ondernemers geholpen worden bij het afsluiten van een lening. Omdat het altijd bedrijven met een hoog risicoprofiel betreft, heeft Woord en Daad voor grotere leningen (> € 50.000) samen met Oikocredit een garantiefonds opgezet, om dit risico op te vangen. In 2004 werden onder andere in de Filipijnen een fabriekje voor prefab betondelen gestart, en in Zuid-Afrika een diepvriesbakkerij, kuikenfokkerij, begrafenisonderneming en steenfabriek. Vanuit de werkgroep MKB van het Business Platform van Woord en Daad werd actief meegedacht bij de opzet van de verschillende bedrijfjes. Verschillende Nederlandse ondernemers bezochten de startende ondernemers ter plaatse om hen te adviseren.

> Interview

>>> Vivianne uit Lacoude (Haïti) volgde jarenlang onderwijs, dankzij financiële adoptie. Nu staat ze voor de klas. In de avonden volgt ze een opleiding die ze zelf betaalt. Ook het schoolgeld van haar kleine broer neemt ze voor haar rekening. In een piepklein huisje, enkele meters van haar ouderlijk huis vandaan, woont ze op zichzelf.

Naam:

Vivianne

Leeftijd:

21 jaar

Functie:

onderwijzeres

Hoe betrokken bij Woord en Daad:

Zij ontving financiële steun is, nu werkzaam op een school van Parole et Action, partnerorganisatie in Haïti.

Motto:

God is de Enige Die nog verandering in Haïti kan brengen.

'Ik volgde basisonderwijs, middelbaar onderwijs en een verpleegstersopleiding met steun van Woord en Daad. Inmiddels sta ik op eigen benen. Vroeger was het thuis altijd bikkelen. Mijn vader verkocht groenten en fruit op de markt. Het was daarom geweldig dat ik naar school kon met de hulp van Parole et Action. Ik ging met plezier en het schrijven en lezen was een sensatie. Ik was de eerste van mijn tien broers en zussen. Hoewel mijn ouders nooit onderwijs volgden, stimuleerden ze me wel. Ze maakten me 's ochtends vroeg wakker, zodat ik tijd had om mijn huiswerk te maken.

Na een aantal jaren middelbaar onderwijs kon ik kiezen: of de school afmaken, of een tweejarige opleiding voor hulpverpleegster volgen. Ik koos het laatste. Het leek me een mooie baan. Als wij vroeger ziek waren, konden we nooit naar de dokter.

Na de opleiding bleek het lastig een baan te vinden. Er was werk op mijn oude lagere school. Ik kon zo als onderwijzers voor de klas. Ik heb het wel naar mijn zin. Vroeger als kind leek het me geweldig om juf te worden. Eerlijk gezegd valt het me ook een beetje tegen. Ik wil graag hogerop komen. Dat valt niet mee want de salarissen in het onderwijs zijn laag en het is moeilijk te groeien in het onderwijs. Ik zou graag als administratieve kracht op kantoor beginnen om uiteindelijk manager te worden.'

Het meeluisterend zusje op de achtergrond kan het niet nalaten om nu te reageren: 'Vivianne, jij altijd met je kantoorbaan. Je weet dat je zo'n baan nooit krijgt. Iedereen wil naar een kantoor maar je bent kansloos.' Een felle discussie komt op gang. De werkeloosheid is bijna nergens zo hoog als in Haïti. Er is vooral

behoefte aan vakmensen zoals timmerlui en elektriciens. De witteboordenbanen zijn gewild maar overbezet.

'Hoe dan ook', vervolgt Vivianne, 'ik ga door.' De avondopleiding die ik volg, betaal ik zelf, evenals het schoolgeld van mijn broertje. Elke maand leg ik een klein bedrag opzij. Die zelfstandige houding kreeg ik op school al mee. Meisjes werd op het hart gedrukt zich niet compleet afhankelijk te maken van hun man.'

'Mijn familie is belangrijk voor me. Als ik ooit veel geld verdien, wil ik mijn broertjes en zusjes helpen. Ik ben verloofd en wil ook graag trouwen. In ieder geval voor 2006. Maar ja, dat geld... Een groot feest zal het niet worden. In Haïti zeggen we dan: Op zaterdag feest, op zondag honger. Het is niet altijd gemakkelijk om de eindjes aan elkaar te knopen maar zonder onderwijs stond ik er nog slechter voor. Het geloof biedt me houvast in mijn dagelijks leven. Elke dag vraag ik God of Hij me wil beschermen en of Hij ervoor wil zorgen dat ik mijn geloof behoud.

Soms schaam ik me dat ik in Haïti woon. Je kunt er zomaar op straat doodgeschoten worden. In zo'n land wil je toch niet leven! Ik denk dat geen enkele nieuwe president ons land kan redden. Ik geloof dat God de Enige is Die nog verandering in Haïti kan brengen.'

4 Zorg aan de basis

>>> In veel landen heeft nog altijd een groot deel van de bevolking geen toegang tot schoon drinkwater, goed voedsel en gezondheidszorg. Woord en Daad springt daarop in met het programma Basisvoorzieningen. Zo nodig wordt ook noodhulp verleend.

Schoon drinkwater, een bord met eten, hulp van een arts bij ziekte, het zijn onmisbare zaken die ook wel 'basisvoorzieningen' worden genoemd. Woord en Daad ziet deze activiteiten als ondersteunend ten aanzien van de programma's onderwijs en arbeid en inkomen. We zorgen ervoor dat de families van de kinderen uit het onderwijsprogramma ook toegang hebben tot

diverse voorzieningen. Voor een schoolgaand kind zijn gezonde ouders en goede maaltijden thuis van groot belang.

Preventie en behandeling

De partners van Woord en Daad voeren activiteiten op het gebied van gezondheid uit, zowel op het gebied van preventie als behandeling.

Basisvoorzieningen in 2004

Totaal uitgaven	€ 2.038.699
Percentage van de programmauitgaven:	13%
Aantal mensen dat bereikt is met curatieve gezondheidszorg (consulten, behandeling van ziektes, etc):	150.000
Aantal mensen dat bereikt is met preventieve gezondheidszorg (voorlichting, vaccinatie, etc):	700.000
Bereikte mensen met voedselhulp:	2.200 kinderen, ouderen en lepraslachtoffers
Aantal mensen dat bereikt is met verbeterde watervoorziening:	30.000

Noodhulp in 2004

Totaal uitgaven:	€ 1.446.789
Percentage van de programmauitgaven:	9%
Aantal mensen dat bereikt is met noodhulpacties:	292.800
Landen waar noodhulp werd verleend:	Angola, Bangladesh, Colombia, Ethiopië, de Filippijnen, Haïti, India, Iran, Liberia, Sri Lanka

Onder preventieve zorg vallen projecten die gericht zijn op voorlichting over ziektes die gemakkelijk te voorkomen zijn, gezonde voeding en hygiëne. Ook wordt in deze projecten bijna altijd speciale aandacht besteed aan zwangere vrouwen en moeders met jonge kinderen. Speerpunten hierbij zijn vaccinatie, regelmatige gewichtscntrole van de kinderen, en het tegengaan van ondervoeding en uitdroging. In een omgeving waar consultatiebureaus volledig afwezig zijn en sterfte in het kraambed nog veel voorkomt, bepaald geen overbodige luxe! Een paar voorbeelden: op het platteland van Haïti, waar de overheid vrijwel volledig afwezig is, wist onze partner Parole et Action (P&A) in 2004 106.000 mensen (van wie een groot deel moeders en kinderen) te bereiken met preventieve gezondheidszorg. In Burkina Faso slaagde CREDO erin om in een gebied met 30.000 inwoners de moeders en kinderen te bereiken. Deze organisaties werken meestal met teams die dorpen in een bepaalde regio met vaste regelmaat bezoeken. Zo zijn de gezondheidsmedewerkers in staat om bijvoorbeeld de ontwikkeling van baby's goed te volgen. Bij ernstige problemen verwijzen deze teams door naar klinieken in de omgeving.

Bij curatieve zorg gaat het om consulten door artsen en behandeling van ziektes. Ook curatieve zorg is onmisbaar voor veel mensen in gebieden waar zorg afwezig of niet toegankelijk is. Soms gaat het hierbij om zeer specialistische zorg, zoals de behandeling van lepra- en diabetespatiënten. Deze zorg wordt uitgevoerd door twee van onze partners in India. In het Zuiden van India (Kerala) begeleidt onze partner GSPI

terminale patiënten. Het gaat hierbij niet meer om behandeling, maar om het begeleiden van mensen zodat ze waardig kunnen sterven. Woord en Daad stimuleert partners, die klinieken runnen met uitsluitend curatieve zorg, om ook preventieve zorg te geven. Daardoor kunnen grote problemen soms op een eenvoudige manier voorkomen worden.

Aids-preventie

Aids is ook in de werkgebieden van de partners van Woord en Daad een groeiend probleem. Daarom wordt veel aandacht besteed aan aids-preventie, soms in speciale aids-campagnes, maar vaker nog geïntegreerd in 'gewone' projecten. Zo wordt op veel scholen aandacht gegeven aan aids, evenals in de meeste gezondheidsprojecten.

Een goed voorbeeld van aids-preventie vormde in 2004 het project dat onze partner in Haïti uitvoerde. P&A richtte zich daarbij op verschillende groepen. Jongeren werden gericht benaderd en actief betrokken bij diverse activiteiten. P&A wist door haar eigen christelijke achtergrond goede ingang te krijgen in de protestantse en katholieke kerken in het Noorden van Haïti, waar aids nog altijd een enorm taboe is. Door haar voorlichting te verbinden met bijbelse normen en waarden, wist ze het vertrouwen van kerkleiders te winnen. Maar ook voodoo-priesters namen deel aan de voorlichtingssessies. In Zuid-Afrika steunde Woord en Daad in 2004 een programma voor home-based care. Terminale patiënten kunnen op deze manier thuis verzorgd worden, waarbij ze regelmatig bezocht worden door medewerkers van onze partnerorganisatie die waar nodig ondersteuning geven.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Woord en Daad voerde ook gesprekken met haar partners over de wijze waarop voorlichting wordt gegeven. Uitgangspunt daarbij is dat er aandacht geschonken dient te worden aan de verschillende methoden om aids te voorkomen: onthouding, trouw binnen het huwelijk en het gebruik van condooms. Dit moet dan wel binnen een christelijk kader gebeuren. Iedere partner geeft daar op eigen wijze, afhankelijk van de lokale context, invulling aan.

Overheid

Een gezonde bevolking is de basis van een samenleving. De overheid van elk land moet dan ook veel aandacht besteden aan gezondheidszorg voor de bevolking. Tegelijkertijd is het een feit dat in veel landen waar wij werken de overheid die taak gedeeltelijk of volledig laat liggen. Kerken en hulporganisaties zijn daar vaak belangrijke actoren als het gaat om het verlenen van medische zorg. Waar mogelijk stimuleert Woord en Daad haar partners om activiteiten over te dragen aan de overheid, of op onderdelen samen te werken met de overheid. Zo zorgde onze partner in Colombia er in het verleden al voor dat de eigen klinieken gesubsidieerd worden door de overheid ter plaatse. In 2004 werd in 50% van de gezondheidsprojecten van Woord en Daad samengewerkt met de lokale overheid.

Noodhulp

Verschillende gebieden waar Woord en Daad werkt, werden in 2004 getroffen door een natuurramp. Soms ging het om grote rampen, zoals de twee overstromingen die Haïti in mei en september troffen, waarbij in totaal zeker 5000 mensen omkwamen. De laatste dagen van 2004 werden volledig beheerst door het nieuws rond de ongekende ramp die Azië op Tweede Kerstdag trof. Onze partners in India en Sri Lanka startten vanaf de eerste dag hun noodhulpactiviteiten.

Maar ook een kleine ramp is een grote ramp voor de mensen die het overkomt. Zoals de brand in een krottenwijk in Manilla (de Filipijnen) en de overstroming in een sloppenwijk in Cartagena (Colombia). Ook daar verleenden onze partners direct assistentie.

Bij rampen in landen waar Woord en Daad geen lokale partners heeft, ondersteunt Woord en Daad activiteiten van ZOA-Vluchtelingen zorg. Dit deden we in 2004 onder andere in Liberia.

Hygiënecompetitie in Burkina Faso

Opvang van aids-wezen in Zambia
'Elke keer als ik het dorp N'demba bezoek, zijn er wezen bijgekomen. Waaraan de ouders overleden? Dat weten we niet. Hoe zouden we er achter moeten komen? Daarvoor moet je naar het ziekenhuis in de stad, en dat kost geld. De mensen hier zijn straatarm', vertelt ds. Phiri.

In Zambia wonen 700.000 aids-wezen, dat is 7 procent van de totale bevolking. In veel gezinnen in het oosten van Zambia zijn één of meer aids-wezen opgenomen, soms wel vier tegelijk.

GCPDO, partnerorganisatie van Woord en Daad in Zambia, wil de families die aidswezen opvangen ondersteunen. Daarbij kiest de organisatie, die onder leiding staat van ds. Phiri, voor gebieden waar niemand anders werkt. Steunen doen we het liefst zo simpel mogelijk maar wel effectief. GCPDO werkt

nergens langer dan vijf jaar. Daarna moet een dorp dat hulp ontvangt zelf voor haar aids-wezen kunnen zorgen.

Het betreffende dorp kiest zelf uit welke kinderen zij als het meest kwetsbaar beschouwt. In de praktijk zijn dat de aids-wezen die opgroeien bij heel arme families, bijvoorbeeld bij grootouders die geen land meer kunnen bewerken.

Aan gezinnen die voor aids-wezen zorgen en nog wel op het land kunnen werken, wordt door GCPDO landbouwtraining gegeven. De aanleg van een gemeenschapstuin moet gaan dienen om de maaltijden aan schoolkinderen te kunnen bekostigen.

Op deze manier geeft GCPDO concreet invulling aan haar eigen slogan: 'Laat de mensen doen wat zij zelf kunnen, dan doen wij wat zij niet kunnen!'

> Interview

>>> Het HIV-virus dat aids veroorzaakt blijft om zich heen grijpen. Wereldwijd zijn er volgens de tellingen 38 miljoenen mensen besmet. Genezen van aids is onmogelijk. Voorkomen kan wel. Daarom steekt Woord en Daad veel tijd en geld in aids-preventie. Grove onkunde maakt voorlichting hard nodig. Haïti telt naar schatting 400.000 HIV-geïnfecteerden. Fleurentine Sylvain gaat de strijd tegen aids in haar land aan.

Naam:

Fleurent Sylvain

Leeftijd:

40 jaar

Functie:Adjunct-directeur van Parole et Action (P&A)
Haïti**Hoe betrokken bij Woord en Daad:**

Medewerker van een partnerorganisatie

Motto:

Oprecht zijn en niet doen alsof, terwijl je altijd anderen dient.

'Ik werk 14 jaar bij Parole et Action en heb er al verschillende taken gehad. Op dit moment coördineer ik onder andere de gezondheidsprojecten. In Haïti is het aids-probleem ontzettend groot en P&A is een van de weinige organisaties die er iets aan doet. Ik schreef een programma dat vooral op preventie is gericht. We gaan hierbij uit van de ABC-methode: Abstinence, Be faithful, Condoms. We leggen nadruk op de eerste twee: onthouding en trouw. In laatste instantie verwijzen we door naar een instelling die condooms verstrekt. Hiermee voorkom je dat een man zijn vrouw besmet of omgekeerd, en beperk je nog grotere schade. Seksueel gedrag willen we graag beïnvloeden naar bijbelse normen en waarden. Maar je hebt ook te maken met de weerbarstige werkelijkheid.

Het is ontzettend belangrijk dat mensen en jongeren weten wat aids is, hoe je met de ziekte om moet gaan en nog belangrijker: hoe je de ziekte kunt voorkomen. Ik ben het afgelopen jaar in het noorden van Haïti geweest. Daar had ik in de dorpen diepgaande gesprekken met jongeren. Ik vroeg hun of ze bekend waren met de ziekte aids. Tot mijn grote schrik wist het merendeel van de jongeren niet waar ik het over had. Hierna werd het mij helemaal duidelijk dat voorlichting bij jongeren letterlijk van levensbelang is. Daarom focus ik me in de programma's vooral op jongeren.

Via de scholen van P&A heb je al een mooie ingang. In het lesprogramma heeft de voorlichting over aids een belangrijke plaats. Maar we willen meer. In Haïti is het helemaal niet logisch dat je naar school gaat. Daarom willen we ook breder campagne voeren. Elk jaar organiseren we een grote bijeenkomst die laagdrempelig is.

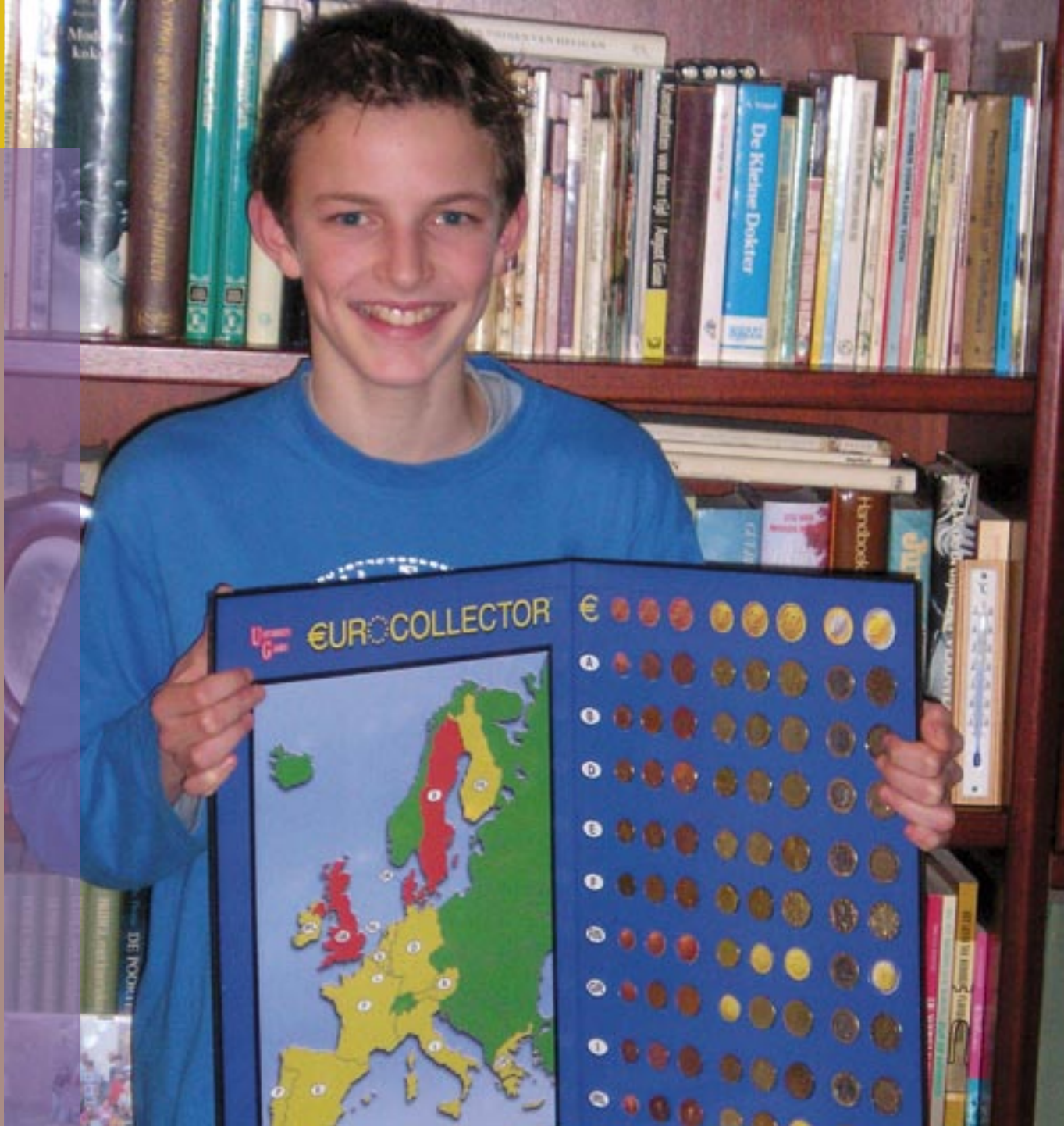
Niet op scholen maar in een grote ruimte, een tent bijvoorbeeld. Leerlingen van P&A-scholen organiseren dat helemaal zelf. Een docent is eindverantwoordelijke.

Het programma moet zo in elkaar zitten dat ook mensen die niet kunnen lezen en schrijven het goed kunnen volgen. Door het uitbeelden van concrete situaties confronteer je de bezoekers direct met het probleem. Daarna betrek je ze actief erbij. In groepjes wordt het probleem besproken. Elke groep komt na een tijdje naar voren en presenteert de oplossing. Dan branden de discussies los. Elk jaar hebben we een speciale slogan, bijvoorbeeld: 'Bestrijd aids voor een duurzamer leven'. Het afgelopen jaar wisten de jongeren de boodschap van het vorige jaar nog letterlijk na te vertellen. Schitterend!

Als ik terugblik naar al onze activiteiten die we rondom aids-preventie hebben gedaan is 2002 voor mij een overwinningsjaar. Voodoo-priesters hebben onder de bevolking een enorme invloed. Bij ziekte gaan mensen naar de priesters die geneeskrachtige kruiden voorschrijven. De voodoo-priesters hebben een hoge status bij velen, dus als zij óm zijn, bereik je meteen veel meer mensen.

We hebben een paar keer seminars georganiseerd voor geestelijke leiders. De katholieke priesters en de voodoo-priesters waren vaak de stille afwezigen. In 2002 kwamen ze, zelfs de voodoo-priesters! Nu zijn er voodoo-priesters die hun cliënten doorsturen naar gezondheidscentra van P&A. Een priester vertelde me eerlijk dat zijn inkomsten achteruit gingen. Toch is hij blij dat de mensen nu wel echt geholpen worden.

Ik heb veel concrete plannen voor de toekomst. Als ik kijk hoeveel impact de campagnes nu al hebben op de bezoekers, motiveert mij dit enorm om door te gaan. Alle acties moeten op den duur haar weerslag vinden onder de bevolking van Haïti.'

Voor Woord & Daad >>> In de zomervakantie hebben wij spullen verkocht voor de arme kinderen. Dit geld, € 18,42 sturen wij nu op. Wij hopen dat wij jullie daarmee een klein beetje helpen! Hartelijke groeten van de 2 vrolijke buurmeisjes Elise en Eline'

Zomaar een brief uit de stapel post van Woord en Daad. De twee 'vrolijke buurmeisjes' maken deel uit van de grote, trouwe achterban die Woord en Daad in 2004 steunde. Ruim 55.000 donateurs, 750 vrijwilligers die door het hele land lokaal actief zijn en een grote groep betrokken jongeren vormen een stevige pijler onder het werk van Woord en Daad.

'Adoptieouders'

Ruim veertig procent van het werk van Woord en Daad wordt mogelijk gemaakt door de sponsors van het programma voor financiële adoptie. In 2004 steeg het aantal 'adoptieouders' met 719 naar totaal 29.346 sponsors. Ten opzichte van 2003 is dit een positieve ontwikkeling. Naast het

adoptieprogramma konden we door de overige giften hulp verlenen aan onze andere projecten.

Belangrijke schakel

De lokale comités vormen vanaf het prille begin van Woord en Daad een belangrijke schakel tussen Woord en Daad en haar achterban. Door het hele land heen zijn in steden en dorpen comités actief, die collecteren voor Woord en Daad, voorlichting geven, de pers benaderen, markten organiseren en vele andere activiteiten verzorgen. De comités zorgden in 2004 voor ruim € 1,3 miljoen aan inkomsten. Hun bijdrage strekt echter veel verder. Veel aanmeldingen voor financiële adoptie komen direct of indirect binnen via comitéleden. De comitéleden bouwen ook aan het lokale draagvlak voor armoedebestrijding. De contacten met de comités zijn dan ook van groot belang. Naast de individuele contacten organiseert W&D tien regioavonden door het hele land. In 2004 bezocht een groot deel van onze ruim 750 comitéleden deze bijeenkomsten. Ook bestuursleden en enkele medewerkers van het kantoor waren aanwezig. In 2004 openden we ook een speciale website voor de comités, zodat Woord en Daad hen nog beter van dienst kan zijn.

Aids raakt je!

Eén keer per jaar organiseert Woord en Daad voor alle comités een contactdag. In 2004 vond deze op zaterdag 25 september plaats. Mevrouw Fleurante Sylvain, technisch directeur van onze partner Parole et Action uit Haïti, was onze gast. Het jaarthema Aids, raakt je! stond die dag centraal. Fleurante coördineert de aids-projecten in Haïti en vertelde over haar werk. De dag sloot aan bij de publiekscampagne, die het Reformatorisch Dagblad -in het kader van haar jaarlijkse actie- dit keer rond aids gevoerd had. Journalist Richard Donk presenteerde die dag het indrukwekkende RD-klankbeeld.

De comitédag vormde de start van de campagne Aids, raakt je!, die Woord en Daad tot in 2005 voert. Aids is een moeilijk onderwerp met veel vragen rond ethiek, waarden, normen, armoede en rijkdom. In onze kwartaalbladen en tijdens voorlichtingen op scholen en verenigingen schonken we er daarom veel aandacht aan.

Jongeren

In februari stonden we op Beurs Wegwijs in Utrecht. In samenwerking met studenten van het Hoornbeekcollege te Amersfoort werd het thema vakonderwijs uitgebeeld. Het enthousiasme onder de studenten was groot. Een aantal studenten liet het niet alleen bij de vakonderwijsactiviteiten

maar waren ook goede ambassadeurs voor het adoptieprogramma van Woord en Daad. Ze vertelden de bezoekers van de stand over hun eigen adoptiekind en stimuleerden anderen ook sponsor te worden.

In 2004 startten we met de eerste actieve acties onder jongeren in de leeftijd van 12-18 jaar. Via ons jongerenblad 'Grenzeloos' worden er al ongeveer 18.000 jongeren individueel benaderd. Ook via scholen worden jongeren bereikt. Er kwamen 120 aanmeldingen binnen voor de e-letter die in april 2005 voor het eerst uitkomt.

Met de Fruytier Scholengemeenschap in Apeldoorn is een proefproject gestart, waarbij we willen kijken of we ook op andere wijze de jongeren in onze achterban bij ons werk kunnen betrekken. In het kader van het proefproject voerden de jongeren een aantal activiteiten uit.

Eén daarvan was een Mission Day met presentaties in verschillende vormen. Na de Mission Day was er ook e-mailcontact met jongeren uit India. De Fruytier Scholengemeenschap voert actie voor een vaktraining in India. In 2005 hopen enkele jongeren de projecten te bezoeken en een paar dagen het onderwijs in India te volgen.

Studenten

De christelijke studentenverenigingen in Groningen en Enschede hebben het afgelopen jaar een Hap-pietaria opgezet. Twee maanden lang runden zij op eigen wijze een restaurant. Het zoeken van een goed pand en het regelen van sponsors, koks en medewerkers was een enorme klus. Het resultaat mocht er zijn. Met veel inspanning van de studenten konden elke dag de menu's geserveerd worden. Een deel van de winst van deze restaurants ging naar projecten van Woord en Daad.

Vloedgolf van hulp

Tweede Kerstdag staat bij velen in het geheugen gegrift. De enorme vloedgolf in Azië heeft wereldwijd haar sporen nagelaten. Onze lokale partnerorganisaties konden vanaf de eerste dag in Sri Lanka en India hulp verlenen in het getroffen gebied. De betrokkenheid van onze achterban was enorm. Kerken collecteerden, ouderen doneerden, en veel jongeren kwamen spontaan in actie. Zo poetsten twee meisjes de schoenen van voorbijgangers in het plaatselijk winkelcentrum en gaf een twaalfjarige jongen zijn prachtige euromuntenverzameling weg. Motiverend voor de lokale partnerorganisaties en de medewerkers in Nederland.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

>>> Op gewone huis-tuin-en-keukenfietsen verslond het gezin Ymker uit Noordscheschut in de afgelopen zomer in 18 dagen ruim 1000 kilometer. De Ymkers lieten zich voor hun tocht door alle twaalf provincies van Nederland sponsoren. De opbrengst van bijna 14.000 euro ging naar het waterproject in Burkina Faso. 'Het was een uit de hand gelopen gekkigheidje.'

Naam/leeftijden:

Familie J.F. Ymker: Frans (40), Henny (34), Roelof (13), Gonny (12), Jan (10), Joanne (8), Petra (7) en Carin (4)

Functie:

Frans: Leidinggevende in een fabriek,
Henny: huisvrouw en vrijwilligster Hartstichting

Hoe betrokken bij Woord en Daad:

Henny collecteert regelmatig voor het plaatselijke comité. Verder is het gezin Ymker deelnemer aan het Partner Plan.

Motto:

We hebben het ontzettend goed in Nederland. Via Woord en Daad willen we wat doen voor de naaste. W&D ken je gewoon en is betrouwbaar.

Het is maandag 26 juli 2004. Het sportieve gezin Ymker –vader Frans, moeder Henny en hun zes kinderen in de leeftijd van 4 tot 13 jaar– stapt op de fiets en fietst van Noordscheschut naar Harfsen. Van daar gaat het de volgende dag naar Wehl bij Doetinchem. Daarna volgen Elsendorp (dag 3), Baarle-Nassau (dag 4), Huijbergen (dag 5) en Maassluis (dag 6). Op zondag blijven de Ymkers over bij familie in Maassluis. 's Maandags gaat de tocht verder via Delft naar Zegveld (dag 8). Van Woerden gaat het naar Nijkerk (dag 9). Daar volgt een dag rust. Daarna fietst het Drentse gezin naar Nagele (dag 11), Harich (dag 12). Opnieuw volgt een rustperiode van twee dagen. Via Sneek gaat het vervolgens naar Wirdum (dag 15) en Warum (dag 16). Dag 17 is weer rustdag. Dan ruiken de Ymkers de stal. Ze fietsen in één dag van Warum via Assen naar Noordscheschut (dag 18).

Al op de eerste dag dat het Drentse gezin wilde vertrekken, zat het niet echt mee. 'Het regende enorm. Het liefst waren we weer ons bed ingedoken en hadden we de fietstocht afgeblazen', vertelt Henny. 'We besloten echter om toch door te gaan. Gelukkig werd het die dag nog droog.' Een andere tegenvaller volgde spoedig. 'Frans zakte al op de tweede fietsdag door zijn achterwiel. We zijn bij een fietsenmaker geweest en die zette er nieuwe spaken in. In Elsendorp hield het achterwiel er definitief mee op. Een fietsenmaker zei ons dat hij er nieuwe, zeer stevige spaken zou inzetten', aldus Henny. 'Van de rekening schrokken we nogal. Toen de man hoorde waar we mee bezig waren, heeft hij het geld dat wij voor de rekening betaalden aan ons goede doel geschonken.'

Het weer werkte ook niet altijd mee. Henny: 'Op sommige dagen was het echt enorm heet. Begin augustus volgde een hittegolf. De kinderen waren soms gewoon ziek van de warmte.'

De Drentse huismoeder zegt genoten te hebben van de tocht. 'Onderweg sliepen we in onze tentjes meestal op campings. Mensen die van onze sponsortocht hoorden, stopten ons soms spontaan geld toe. Dat deed ons erg goed. Bovendien hadden we op onze tocht veel gelegenheid om met mensen in gesprek te gaan over het werk van Woord en Daad.'

De Ymkers hadden niet eens veel voorbereidingen getroffen voor hun fietstocht. 'Alleen het hoognodige namen we mee', aldus Henny. 'Verder hadden we vooral lichtgewicht kampeerspulletjes bij ons. We hebben niet van tevoren afspraken gemaakt met campings. Iedere dag was het weer een verrassing waar we zouden overnachten. Dat maakte het ook voor de kinderen allemaal erg spannend.'

Een dergelijk grote fietsvakantie was voor het gezin Ymker niet nieuw. Henny: 'Het jaar ervoor zijn we het IJsselmeer rondgefietst. We hadden dus al de nodige ervaring.'

Het actieve Drentse gezin, lid van de christelijke gereformeerde kerk in Nieuw-Balinge, liet zich sponsoren door familieleden, door mensen uit de plaatselijke kerken en door bewoners uit de straat. Radio en TV Drente, evenals enkele lokale kranten en het Nederlands Dagblad schonken aandacht aan de opmerkelijke tocht van de Ymkers. 'Die aandacht heeft veel geld opgeleverd', aldus Henny. 'Een Engelsman die van ons initiatief hoorde en in Nederland op vakantie was, gaf zomaar honderd euro. Geweldig.'

Het gezin draagt Woord en Daad een warm hart toe. 'Van jongsaf aan ken ik Woord en Daad al', zegt Henny. 'Mijn ouders zitten al heel lang in het plaatselijk comité.'

Henny collecteert ook regelmatig huis-aan-huis voor Woord en Daad. Ze zegt te merken dat de

fietstocht ook aan de bekendheid van de hulporganisatie heeft bijgedragen. 'Heel veel mensen in onze woonplaats weten niet precies wat Woord en Daad is en wat de organisatie precies doet. Als de collectanten dan beginnen over onze fietstocht, gaat er bij de mensen opeens een lichtje branden. Dat heeft velen van hen over de streep getrokken om ook nu nog voor Woord en Daad geven.'

6 Business Platform Woord en Daad

Woord en Daad wil 'ondernemen doorgeven' >>> Samenwerking met bedrijven staat bij Woord en Daad hoog op de agenda. Woord en Daad biedt ondernemers de kans hun financiën, kennis en expertise in te zetten voor armoedebestrijding. In 2004 konden vele ondernemers hierdoor 'betrokken ondernemerschap' concreet vormgeven.

'In een tijd waarin er weliswaar veel wordt gesproken over samenwerking tussen bedrijven en ontwikkelingsorganisaties, zijn er in de praktijk slechts weinig organisaties die de stap daadwerkelijk aandurven. Dat Woord en Daad heeft gekozen voor een grootschalige samenwerkingsvorm waarbij die samenwerking een

integraal onderdeel vormt van haar beleidsstrategie maakt haar dan ook tot een van de koplopers in dit veld', aldus een rapport van de Radboud Universiteit in Nijmegen dat in oktober 2004 gepubliceerd werd. 'Koploper zijn impliceert echter ook dat men niet of nauwelijks kan varen op de ervaringen van anderen en

dat je als eerste tegen problemen aan loopt. Het Business Platform van Woord en Daad is met recht een uniek initiatief.'

Sinds 2001 heeft Woord en Daad bewust ervoor gekozen te investeren in de relaties met het bedrijfsleven uit haar achterban. Onder het motto 'Betrokken Ondernemerschap' geeft het Business Platform daar sindsdien invulling aan. De samenwerking beoogt enerzijds om ondernemers de kans te bieden zich concreet in te zetten voor armoedebestrijding. Anderzijds biedt het Woord en Daad de kans om specifieke bedrijfsmatige kennis en ervaring in te zetten, die binnen ontwikkelingshulporganisaties vaak niet aanwezig is.

De aanpak en het achterliggende concept krijgt steeds meer belangstelling en navolging. Voor de Radboud Universiteit reden om onderzoek te doen naar de wijze waarop Woord en Daad vormgeeft aan de samenwerking met ondernemers. Het rapport bevat behalve veel waardering ook een aantal kritische noten. Zo bleek de ontwikkelingsmeerwaarde in de samenwerking tussen bedrijfsleven en Woord en Daad nog niet altijd voldoende uit de verf te komen. Woord en Daad en de leden van het Business Platform zien dit als een uitdaging om in de komende jaren nog beter vorm te geven.

Betrokkenheid

Opmerkelijk is dat in een periode van economische zwakte er een toenemende structurele betrokkenheid is van ondernemers. Drie belangrijke indicatoren laten zien dat er sprake is van een stijgende lijn:

- De inkomsten van bedrijven stegen tot € 1,6 miljoen, een stijging van 33%. Een substantieel deel hiervan komt voor rekening van het Business Platform;
- Er zijn ruim 20 nieuwe bedrijven lid geworden van het Business Platform, waarmee de stand per eind 2004 uitkwam op 72 leden;
- Het aantal strategische Business Partners (met een hoog financieel commitment) kwam per eind 2004 uit op 7.

In 2004 brachten diverse ondernemers hun kennis en expertise in bij het programma 'Arbeid en Inkomens'. Binnen dit programma gaat het om projecten die armen perspectief bieden op de arbeidsmarkt door vakonderwijs, het actief bemiddelen bij een baan en het opzetten van kleinschalige (MKB-)bedrijfjes. In 2004 zijn tientallen ondernemers en Business Supporters bij dit soort projecten betrokken geweest, van wie een aantal ook op locatie hun kennis hebben ingebracht. Zo is er ter plaatse door ondernemers advies gegeven bij projecten in India (landbouwcoöperatie), Bangladesh (waterfabriekjes), Ethiopië (ICT), Filippijnen (productiebedrijf prefab betonelementen) en Zuid-Afrika (opzet diverse MKB-bedrijven).

Ondernemen doorgeven

Na 2,5 jaar ervaring opgedaan te hebben met het samenwerken met bedrijven besloot het Business Platform van Woord en Daad om eind 2004 wervend naar buiten te treden met een breed opgezet symposium. Doelstelling was tevens de leerervaringen met anderen te delen. Op 28 oktober namen ruim 300 mensen deel aan het symposium 'Ondernemen doorgeven'. Paul Nouwen, voormalig ANWB-directeur, leverde een inspirerende bijdrage en ondernemers, die advies gaven bij de opzet van waterfabriekjes in Bangladesh, deelden hun ervaringen. Een hoogtepunt van de bijeenkomst was het debat tussen vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven, de politiek, wetenschap en hulpverleningsorganisaties, dat onder leiding stond van Andries Knevel (EO). Het symposium werd voor 75% gefinancierd door de NCDO; de overige 25% werd gefinancierd door bezoekers en Woord en Daad.

Daadkracht

Voor wat betreft de communicatie naar betrokken ondernemers speelt de maandelijkse Daadkracht Nieuwsbrief een belangrijke rol. Daarnaast verscheen in de maanden mei en oktober Daadkracht, het magazine voor ondernemers, dat eind 2004 een restyling onderging.

Woord en Daad werkt samen met andere organisaties, als dat meerwaarde biedt voor het werk in de derde wereld. Zo werkte het Business Platform in 2004 bijvoorbeeld samen met Oikocredit, een organisatie die gespecialiseerd is in microkredietverlening. Samen met Oikocredit hebben we plannen ontwikkeld om de garantiestellingen van op te zetten MKB-bedrijven in ontwikkelingslanden zo optimaal mogelijk in te vullen.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

> Interview

Henk Veenvliet bezocht als Business Supporter in juni en november 2004 de Filippijnen >>> 'Ja is ja, nee is nee, in Nederland. In de Filippijnen zegt men altijd ja, ook als men nee bedoelt. Nee zeggen geldt als uiterst onbeleefd. Dit weet ik, maar dat wil niet zeggen dat ik het Filippijnse ja altijd goed interpreteer! Af en toe ga ik toch de mist in. Inmiddels weten ze daar dat ze bij mij recht voor hun raap kunnen zijn. Ik zeg expliciet: 'Ik wil in mijn veertien dagen bezoek heel veel doen, dus wees gerust onbeleefd!'

Naam:

Henk Veenvliet

Leeftijd:

36 jaar

Functie:

Directeur Bouwkundig Adviesburo Liefding te Scherpenzeel

Hoe betrokken bij Woord en Daad:

Business Supporter Filippijnen

Motto:

Samen leven (leven doe je samen op deze wereld en alleen dan kun je iets laten zien van Gods liefde).

'Mijn werk als Business Supporter in de Filippijnen bestaat in hoofdzaak uit denkwerk. Denkwerk voor het opstarten van businesses. De Filippijnse partnerorganisatie AMG had voor de bouw van een school een betonelementen-fabriekje. Het idee groeide om na afronding van de scholenbouw met dit fabriekje door te gaan en de elementen op de markt te brengen. Het idee rees om de fabricage van elementen voor prefab-woningen ter hand te nemen. Deze betonnen huizen zijn bestand zijn tegen aardbevingen, overstromingen en orkanen. Deze doen zich allemaal voor op de Filippijnen. Ik heb het meeste contact met Emmanuel Ramos, die aangesteld is als ontwikkelingsmanager van het bedrijfsproject waarvoor ik voorbereidend werk deed. We hebben als doel om de jongeren van de vakschool van AMG werkgelegenheid te bieden. Voor diverse nog op te zetten fabriekjes hebben we een bedrijfsstructuur ontworpen en voor één fabriekje schreven we het concept-business plan. Dat ging natuurlijk niet in één dag: je sprak met zoveel mogelijk mensen ter plaatse en verzamelde op die manier eerst veel info over de mogelijkheden en knelpunten voordat je iets concreets op papier ging zetten.

Kijk, bedrijfskundige kennis is best aanwezig in de Filippijnen, universiteiten genoeg, maar veel van de afgestudeerden vertrekken naar rijke oorden, zoals naar de Verenigde Staten, Australië, Hongkong. De Filippijnse economie wordt daar niet wijzer van. Vandaar dat gericht investeren in dit soort kennis een belangrijke uitdaging is voor ons Business Platform. Het aardige is dat het kantoor van het bedrijfje

wordt gevestigd op het terrein van een universiteit. Met een stuk gerichte PR op de universiteit lukt het hopelijk om Filippijnse studenten warm te krijgen voor bedrijfskundige projecten in hun eigen land. Daar zou de situatie van de arme bevolking op termijn structureel van kunnen opknappen.

Emmanuel Ramos is een mooi voorbeeld van een hoogopgeleid iemand die zijn gaven inzet voor zijn eigen land. Hij heeft gestudeerd in de Verenigde Staten, maar kiest voor een leven in de Filippijnen omdat hij van zijn land houdt. Hij was voorheen directeur van een instituut, maar zet zich nu in als ondernemer. Met zijn kennis, contacten en begrip van zowel de Filippijnse cultuur als de Westerse manier van denken is hij volgens mij de juiste man op de juiste plaats. Het werkt prettig samen met hem, vind ik. Hij stelt -net als ik- christelijke normen als grondslag voor de business. Alleen zo kun je zegen van God verwachten op je werk, is onze overtuiging. Wij willen dat het opgestelde business plan, om maar iets te noemen, in overeenstemming is met de Filippijnse wetgeving.

Ja, Ramos is een prachtvent. Hij is altijd vriendelijk en neemt de tijd om voor anderen klaar te staan. Inspirerend. Zelf ben ik erg zakelijk, het type van hup, doorpakken, klaar, maar in de Filippijnen staat rust voor goed sociaal contact op de eerste plaats. Ramos probeert mijn stijl van efficiency en haast te verbinden met de Filippijnse cultuur. Dat lukt! Ramos heeft in een halfjaar het nodige werk verzet, merkte ik in november. Het zou zo mooi zijn als de armen, de jongeren op de vakschool van AMG, in de nieuwe fabriekjes aan de slag kunnen. Wat zij nodig hebben als ze hun diploma gehaald hebben, is een baan! Daar dromen ze van. Ik heb het druk met mijn eigen bedrijf, zeker, maar voor dit doel maak ik graag tijd. Het vraagt gemiddeld een uur per week, afgezien van de één à twee reizen. Dat is te overzien.'

7 Subsidies en samenwerking

>>> Woord en Daad ontvangt subsidie. Zo mogelijk werken we samen met andere organisaties, als dat in het belang is van het werk van de lokale partners. Een overzicht van de belangrijkste subsidiegevers en netwerken.

Vele giften van particulieren en acties van comités konden in 2004 verdubbeld worden dankzij inkomsten uit subsidies. In 2004 ontving Woord

en Daad in totaal € 4.300.000 subsidie. Dit betrof 22 procent van onze totale inkomsten. Het beleid van Woord en Daad is dat maximaal

30% van onze totale inkomsten uit subsidie mogen bestaan. Op deze manier kunnen we onze onafhankelijkheid hoog houden. Een tweede reden is dat we door deze richtlijn voorkomen dat het werk dat we in de derde wereld steunen plotseling moet stoppen als subsidies onverwachts wegvallen.

Overigens is het brede draagvlak van Woord en Daad in de Nederlandse samenleving voor subsidiegevers juist een reden om Woord en Daad tegemoet te komen. In die zin kan onze achterban de subsidie aan Woord en Daad als een verzilvering van haar steun zien.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Sinds 2003 ontvangt Woord en Daad subsidie van het Ministerie van Buitenlandse Zaken van het programma 'Thematische Medefinanciering'. De subsidie is bestemd voor de programma's Arbeid en Inkomen en Basisvoorzieningen. In 2004 betrof het een bedrag van in totaal € 3.146.000.

Prisma en ICCO

Woord en Daad ontving in 2004 € 560.000 van de medefinancieringsorganisatie ICCO. Dit geld ontvingen we via Prisma. Prisma is een vereniging van reformatorische en evangelische organisaties, die actief zijn op het terrein van armoedebestrijding. Deze vereniging verdeelt de ICCO-fondsen onder haar leden.

Met de subsidie van ICCO konden we in totaal 27 projecten uit onze programma's Onderwijs, Arbeid en Inkomen en Basisvoorzieningen financieren. Het betrof onder andere projecten op het gebied van HIV/aids, basisgezondheidszorg, vaktraining en Job & Business Centres.

De ICCO-subsidie is in 2004 een goede stimulans voor veel lokale comités, bedrijven, kerken en scholen geweest. Met het motto 'ICCO verdubbelt uw gift' werd actief actie gevoerd. ICCO verdubbelde eveneens de bijdrage van bedrijven aan de zogenaamde sponsorbutton op de website van Woord en Daad.

PSO

Woord en Daad financiert diverse projecten, gericht op capaciteitsopbouw voor haar lokale partners in de derde wereld. Dit zijn activiteiten die gericht zijn op het versterken van lokale organisaties, zodat zij hun werk voor de armen nog beter kunnen doen. Zo werden in 2004 bijvoorbeeld organisaties uit India getraind hoe zij bij rampen snel kunnen reageren en effectief kunnen samenwerken. Maar ook advies van Nederlandse ondernemers aan ondernemers in Afrika valt onder capaciteitsopbouw. Deze activiteiten werden in 2004 gefinancierd door PSO voor € 343.400 (deels besteed in 2005).

NCDO

De NCDO is een commissie die subsidie van de Nederlandse overheid ontvangt om lokale initiatieven op het terrein van ontwikkelingssamenwerking te stimuleren en bewustwording ten aanzien van dit thema te bevorderen. Verschillende lokale comités van Woord en Daad werken al jarenlang met het programma Kleine Plaatselijke Acties (KPA) van de NCDO, en kunnen op die manier hun opbrengst verdubbelen. De vrijwilligerscomités dienden in 2004 een recordaantal aanvragen in bij de NCDO. Ook een bedrijf, GelukTreurniet Architecten uit Vlaardingen, diende een subsidieaanvraag in voor de actie die zij voeren voor de bouw van een hogeschool in Ethiopië. Zestien aanvragen werden ingediend en goedgekeurd, voor in totaal € 399.170. Dit bedrag wordt deels verantwoord in 2005, omdat sommige acties doorlopen tot in 2005.

Overige donoren

Naast subsidiegevers ontving Woord en Daad in 2004 van diverse fondsen en organisaties giften. Dit waren het deputaatschap voor Bijzondere Noden van de Gereformeerde Gemeenten (kleuterschool in Zuid-Afrika), het dienstenbureau van de Christelijk Gereformeerde Kerken en EO-Metterdaad (noodhulp Haïti), het Reformatorisch Dagblad (aids-preventie in Zuid-Afrika), stichting Happy Gift (toegezegde opbrengst van acties Happietaria's) en de Nederlandse Leprasichting (leprapreventie in India).

Samenwerking en beleidsbeïnvloeding

Woord en Daad wil opkomen voor de belangen van de allerarmsten richting overheden en beleidsmakers. Dit doet Woord en Daad als blijkt dat het beleid van bijvoorbeeld de Nederlandse overheid of de nationale overheden in de landen waar Woord en Daad werkt, de belangen van de allerarmsten over het hoofd ziet of zelfs schaadt. Bij deze activiteiten blijkt samenwerking van groot belang te zijn. Door samenwerking kan meer invloed worden uitgeoefend, en kan kennis en expertise op het terrein van beleidsbeïnvloeding uitgewisseld worden.

In 2004 steunde Woord en Daad samen met TEAR fund UK en EU-Cord een lobby voor de positie van het onderwijs in Haïti. Verder werd met ondersteuning van BBO (zie kader) aandacht bij de Nederlandse overheid gevraagd voor de positie van de twee miljoen ontheemden in Colombia. De partners van Woord en Daad in Burkina Faso en Ethiopië vroegen in hun eigen land aandacht voor de rol en inrichting van vakonderwijs.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

>>> Het Woord en Daad-comité in Woudenberg wist vorig jaar een NCDO-subsidie in de wacht te slepen en stelde daarmee een verdubbeling van de inkomsten veilig. Voorzitter Henry van Veldhuizen is enthousiast over de financiële toezegging die zijn comité kreeg van de Nationale Commissie voor internationale samenwerking en Duurzame Ontwikkeling. 'Het betekende een enorme impuls voor ons comité en voor mensen die ons steunen.'

Naam:

Henry van Veldhuizen

Leeftijd:

35 jaar

Functie:

Beleidsmedewerker bij het Waterschap Groot Salland, Zwolle

Hoe betrokken bij Woord en Daad:

Voorzitter comité Woudenberg

Motto:

Als de motivatie er is komt de rest vanzelf.

Van Veldhuizen werd met zijn comité benaderd door Woord en Daad of ze met vijf andere comités mee wilden doen met een projectaanvraag bij het NCDO. 'We waren enthousiast en zijn ermee aan de slag gegaan', aldus Van Veldhuizen, die nu zo'n drie jaar voorzitter is. 'We maakten een plan voor 16 maanden. Daarin gaven we aan hoe we publiciteit aan het project wilden geven en welke activiteiten we wilden ontplooiën. Het NCDO keurde het plan goed en zegde ons 9450 euro toe. In dat bedrag zit een vergoeding van 1000 euro voor voorlichtingskosten. Het NCDO wil dus over die 16 maanden de opbrengst van ons comité verdubbelen tot een maximum van 8450 euro.'

De zes comités die meedoen aan het NCDO-project hopen gezamenlijk 150.000 euro op te halen. Bij verdubbeling door het NCDO rolt er een bedrag uit van 300.000 euro. Dat geld gaat naar een Woord en Daad-project in Thailand waar een basisschool voor 420 leerlingen gebouwd wordt. De NCDO betreft mensen in Nederland bij internationale samenwerking. Ze voert daarvoor campagnes, financiert debatten, exposities en documentaires. Bovendien ondersteunt ze mensen en organisaties in Nederland die zich inzetten voor verbetering van de positie van mensen in ontwikkelingslanden.

Het NCDO-project in Woudenberg loopt nog tot december van dit jaar. Van Veldhuizen heeft goede hoop dat de opbrengst de 8450 euro zal overstijgen. 'We hebben nu al zo'n 3500 euro binnen door allerlei activiteiten. We hebben brieven gestuurd aan Woudenbergse bedrijven, we organiseren computercursussen voor volwassenen, zangavonden en fietstochten en zelfs een gesponsorde skeelertocht. Verder hebben we nog een kerstkaartenactie gehad. Vrij uniek is dat we een nieuwsbrief hebben uitgegeven. Normaal doe je dat als comité niet zo snel, omdat zo'n brief al gauw een paar honderd euro kost. Maar

het NCDO vergoedt maximaal 1000 euro van de PR-kosten. Dat is ideaal, omdat we dan mooi een stukje bekendheid aan het comité en het project kunnen geven. Mensen beseffen dat iedere euro die zij geven verdubbeld wordt.'

Van Veldhuizen merkt ook dat de bekendheid van het comité Woudenberg en van het NCDO-project toeneemt. 'Publiciteit is bij ons altijd een apart agendapunt. Het is enorm belangrijk mensen op de hoogte te houden van wat je als comité doet en wat je plannen zijn. Af en toe staan we met onze plannen in lokale blaadjes of kranten en we geven natuurlijk die nieuwsbrief uit. Dat sluit ook aan bij wat Woord en Daad wil. Bekendheid is een grote voorwaarde voor in-komsten.'

Het comité Woudenberg telt zeven leden. Zij komen zo'n vier keer per jaar bij elkaar. 'Dan verdelen we de taken', aldus Van Veldhuizen. Vier keer per jaar lijkt niet veel, maar de comitéleden bespreken veel zaken via e-mail. 'E-mail geeft meer mogelijkheden om dingen met elkaar uit te wisselen. Dat is geweldig.'

De vraag wat hem nu eigenlijk beweegt om vrijwillig aan de activiteiten van het comité deel te nemen, vindt Van Veldhuizen moeilijk te beantwoorden. 'Ik denk dat ik het vooral doe omdat ik het prettig vind dingen voor een ander te doen. Je zamelt tenslotte geld in voor de arme die ver weg woont. Als christen zet ik me graag voor de naaste in. Veel mensen zoeken in hun leven naar mogelijkheden om wat voor de kerk of vereniging of voor de verre naaste te doen. En ik vind het werk binnen het comité gewoon geweldig om te doen. Het motiveert me steeds weer.'

Het deelnemen aan een comité kan natuurlijk veel tijd kosten. Daar zit de Woudenberger niet over in. 'Het meeste comitéwerk doe ik 's avonds. Gelukkig heb ik regelmatige werktijden waardoor ik 's avonds meestal gewoon thuis ben. Dan kruip ik gauw nog even achter de computer om wat dingetjes te regelen.'

8 Omgaan met uw geld

>>> Het werk van Woord en Daad wordt mogelijk gemaakt door de giften van duizenden donateurs. Zorgvuldig omgaan met die giften is voor Woord en Daad een zeer belangrijk uitgangspunt.

Woord en Daad controleert haar uitgaven als het gaat om overheadkosten in Nederland scherp. Er is beleidsmatig voor gekozen niet meer dan 10% van de inkomsten uit te geven aan overheadkosten in Nederland. Onder de 10% Nederlandse kosten vallen kosten fondsenwerving en uitvoe-

ringskosten projecten in Nederland. Dit betekent concreet dat van iedere euro die u doneert, 90% bij het doel, projecten voor armoedebestrijding, terecht komt. Woord en Daad stuurt haar financiële uitgaven op dit beleidsprincipe en toetst dit voortdurend.

Kosten fondsenwerving

De helft van 'de 10 procent' bestaat uit kosten fondsenwerving. Volgens de richtlijnen van het Centraal Bureau Fondsenwerving moeten de kosten fondsenwerving onder de 25% blijven. Woord en Daad zit hier altijd ver onder. In 2004 was het percentage kosten eigen fondsenwerving (CBF-norm) 5,52%. Hieronder vallen bijvoorbeeld kosten voor advertenties, folders en salarissen van fondsenwervers. Het CBF-percentage is alleen gerelateerd aan de eigen fondsenwerving (inkomsten van particulieren, kerken, scholen en bedrijven). Als ook de inkomsten vanuit subsidies en de hiermee samenhangende kosten meegenomen worden, komen de totale kosten fondsenwerving op 4,80% van de inkomsten.

Uitvoeringskosten projecten

De andere helft van de Nederlandse kosten bestaat uit kosten die nodig zijn om de projecten en programma's van onze partners in het Zuiden goed te begeleiden en te volgen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om salarissen van medewerkers die projectaanvragen beoordelen en projecten ter plaatse bezoeken. Ook vallen hier kosten voor bewustwording onder, zoals de voorlichting die wij op scholen geven of de uitgave van het jongerenblad Grenzeloos. In 2004 kwamen deze kosten op 5,39%. In totaal kwamen de overheadkosten Nederlandse organisatie daarmee uit op 10,19% van de inkomsten.

Salarissen

Woord en Daad wil graag gemotiveerde christenen als werknemer. Tegelijkertijd stelt Woord en Daad hoge eisen aan professionaliteit en inzet. Woord en Daad is van mening dat naar het bijbelwoord ook in de goede-doelensector een arbeider zijn loon waardig is.

Woord en Daad volgt de overheidssalarisschalen (BBRA). Onze functies vallen allemaal binnen de schalen 3 tot 15. Omdat BBRA gebaseerd is op een 36-urige werkweek en Woord en Daad nog steeds een 40-urige werkweek kent, betaalt Woord en Daad ook een dertiende maand uit.

Woord en Daad had eind 2004 in totaal 31 mensen in dienst (ruim 21 fte). De totale personeelskosten (bruto jaarsalarissen, sociale lasten, pensioenlasten en reiskosten) bedroegen in 2004 € 1.081.780. Dit was 5,6% van onze inkomsten. Deze kosten zijn overigens onderdeel van de eerder genoemde 10,19 procent.

Controle van de bestedingen

Ook als het geld de grens over is, vindt Woord en Daad het belangrijk dat de besteding op verantwoorde wijze plaatsvindt.

Allereerst is het van belang dat de lokale partnerorganisaties een betrouwbare en inzichtelijke werkwijze hebben. Partners met wie Woord en

Daad op lange termijn samenwerkt, moeten aan hoge kwaliteitseisen voldoen. Zo nodig steunt Woord en Daad de partner in een verbetering van de werkwijze.

Alle partnerorganisaties (met een donatie boven € 35.000 op jaarbasis) van Woord en Daad worden jaarlijks door een lokale accountant gecontroleerd. Daarnaast controleert Woord en Daad tijdens jaarlijkse werkbezoeken of het geld wordt besteed aan het doel waarvoor het bestemd was. Voorts vinden er eens in de vijf jaar bezoeken plaats die gericht zijn op het financiële management en het functioneren van de interne en externe controle. Overigens wil Woord en Daad het werk van de verschillende partners niet alleen op financieel niveau volgen en controleren. Juist de kwalitatieve kant – wordt de doelgroep echt bereikt, maakt de hulp echt verschil in het leven van mensen – krijgt veel aandacht.

Afspraken die Woord en Daad met haar partners maakt, worden in project- en programma-overeenkomsten vastgelegd. Aan de andere kant worden ook verplichtingen van Woord en Daad ten opzichte van haar partners in deze overeenkomsten opgenomen.

Kwaliteitssystemen

Om de kwaliteit van haar werk te waarborgen, volgt Woord en Daad een drietal kwaliteitssystemen. Het eerste systeem is ontleend aan het CBF-keur, dat een aantal minimeisen stelt ten aanzien van bestuur, fondsenwerving, verantwoording van fondsen en verslaglegging. Voor de beheersing en verbetering van processen volgen wij het ISO-systeem. Woord en Daad is sinds mei 2002 ISO-gecertificeerd (ISO 9001-2000, categorie 35). Tot slot past Woord en Daad voor de samenhang en borging van processen het COSO-systeem toe.

1

2

3

4

5

6

7

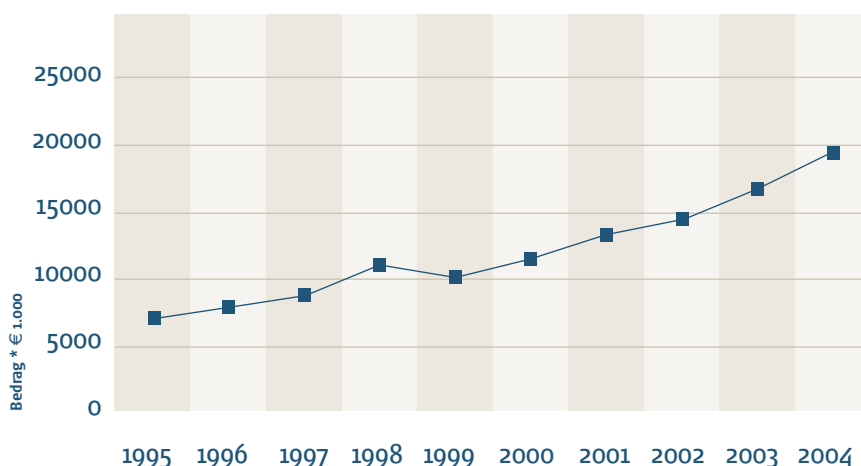
8

9

9 Cijfers

Inkomsten 1995 - 2004

Jaar	Bedrag * € 1.000
1995	7219
1996	7901
1997	8144
1998	10994
1999	10260
2000	11263
2001	13446
2002	14679
2003	16845
2004	19295

Balans per 31 december 2004

	Lopend boekjaar Bedrag x € 1.000	Voorgaand boekjaar Bedrag x € 1.000
ACTIVA		
Immateriële vaste activa	8	18
Kosten website		
Materiële vaste activa		
Kantoorinventaris/vervoermiddelen	170	212
Financiële vaste activa	57	0
Beleggingen		
Effecten (obligaties)	0	93
Vorraden	98	82
Goederenvoorraad		
Vorderingen	1.794	1.245
Liquide middelen	11.108	8.978
Totaal activa	13.235	10.628
PASSIVA		
Eigen vermogen		
<i>Besteedbaar vermogen</i>	1.604	1.337
Stichtingskapitaal, algemene fondsen		
<i>Vastgelegd vermogen</i>	5.445	4.221
Bestemmingsfondsen		
Schulden		
<i>Schulden op lange termijn</i>	337	51
Langlopende verplichtingen projecten		
<i>Schulden op korte termijn</i>	5.849	5.019
Kortlopende verplichtingen projecten en overige schulden		
Totaal passiva	13.235	10.628

1

2

3

4

5

6

7

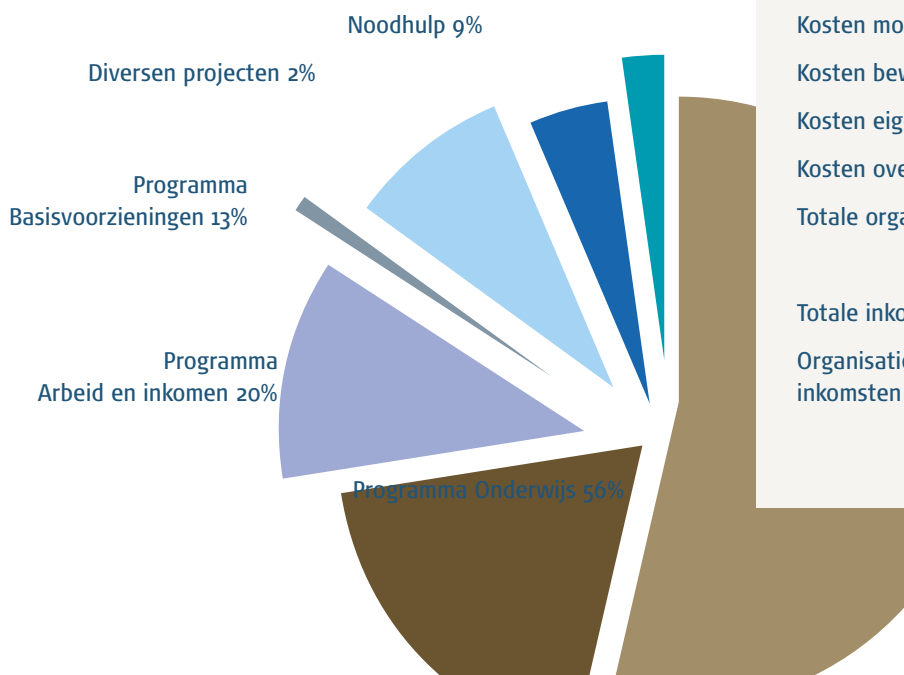
8

9

Staat van baten en lasten

Baten (x € 1.000)	2004	2003
Baten uit eigen fondsenwerving:		
Kinderadoptie	7.760	7.602
Fondsinkomsten	6.937	5.615
Totaal baten eigen fondsenwerving	14.697	13.217
Kosten eigen fondsenwerving	5,52% 811	5,69% 753
Netto baten	13.886	12.464
Overige baten:		
Goederenwinst	46	68
Aandeel in acties derden	187	121
Subsidies overheden en anderen	4.100	3.227
Resultaat beleggingen	152	117
Totaal overige baten	4.485	3.533
Totaal beschikbaar voor doelstelling	18.371	15.997
Bestedingen:		
Voorlichting en bewustmaking	282	252
Structurele hulp:		
Adoptieprojecten	6.097	5.607
Ov. onderwijsprojecten	2.730	1.893
Arbeid en inkomen	3.267	2.533
Basisvoorzieningen	2.039	1.254
Diverse projecten	260	122
Uitvoeringskosten in Nederland	758	620
Totaal structurele hulp	15.151	12.029
Noodhulp	1.447	442
Totaal bestedingen	16.880	12.723
Overschot/tekort	1.491	3.274

Verdeling Programma uitgaven 2004

Organisatiekosten:

Kosten monitoring en begeleiding	€ 757.694
Kosten bewustmaking	€ 282.373
Kosten eigen fondsenwerving	€ 810.905
Kosten overige fondsenwerving	€ 114.580
Totale organisatiekosten	€ 1.965.552
Totale inkomsten	€ 19.295.751
Organisatiekosten in % van de inkomsten	10,19%

Roza Accountants

ACCOUNTANTSVERKLARING

Wij hebben bijgaand verkort jaarverslag van de Stichting Reformatorische Hulpactie Woord en Daad te Gorinchem over 2004 gecontroleerd. Dit verkort jaar verslag is ontleend aan de door ons gecontroleerde jaarrekening 2004 van de Stichting Reformatorische Hulpactie Woord en Daad. Bij die jaarrekening hebben wij op 29 maart 2005 een goedkeurende accountantsverklaring verstrekt. Het verkort jaarverslag is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de stichting. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake het verkorte jaarverslag te verstrekken.

Wij zijn van oordeel dat dit verkorte jaarverslag op alle van materieel belang zijnde aspecten in overeenstemming is met de jaarrekening waaraan deze is ontleend.

Voor een beter inzicht in de financiële positie en de resultaten van de stichting en de reikwijdte van onze controle dient het verkorte jaarverslag te worden gelezen in samenhang met de volledige jaarrekening waaraan deze is ontleend, alsmede met de door ons daarbij verstrekte accountantsverklaring.

Veenendaal, 29 maart 2005

ROZA ACCOUNTANTS

R. van de Geest RA

Bijlage 1 Bestuur Woord en Daad / Samenwerkingsverbanden

Bestuur				
Ds. M.A. van den Berg • <i>Voorzitter</i>	Julianalaan 17	2712 CB ZOETERMEER	079-3163712	Predikant
Dr. R. Bisschop • <i>Secretaris</i>	Pr. Bernhardlaan 24	3901 CC VEENENDAAL	0318-522691	Conrector scholengemeenschap
J. Plaisier R.A. • <i>Penningmeester</i>	Abbekesdoel 12	2971 VA BLESKENS GRAAF	0184-691084	Register Accountant
Mr. drs. D. Vergunst • <i>Algemeen adjunct</i>	Schopenhauerstraat 38	7323 MD APELDOORN	055-3663667	Rechter

Leden				
Dr. D.J. Bac	Schokker 36	2991 DJ BARENDRECHT	0180-624418	Internist en tropisch arts
Dr. ir. R.A. Jongeneel	Crocusstraat 5	6666 AS HETEREN	026-4743582	Universitair docent landbouweconomie en internationale handel
Ds. H.H. Klomp	Kroonlaan 1	8071 WE NUNSPEET	0341-252069	Predikant
Mw. drs. M. van de Lagemaat	Leverkruid 2	3903 ES VEENENDAAL	0318-692023	Docente Frans/decaan vwo
Dr. ir. G. Nooteboom	Krusemanstraat 32	6717 MV EDE	0318-652814	Onderzoeker en universitair docent antropologie en ontwikkelingsstudies
Ds. C. Pronk • <i>Adviseur</i>	10 Highgate Place	Brantford, ON, Canada N3R 5V4	001 519751 4470	Predikant

Woord en Daad werkte in 2004 samen met of was lid van:

- *Bureau voor Beleidsvorming Ontwikkelingssamenwerking (BBO)*; via BBO participeerden we in het Haïtiplatform (www.haitiplatform.nl) en het Colombiaplatform, www.bbo.org;
- *Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF)*, de organisatie die keurmerken aan fondsenwervende instellingen verleent, www.cbf.nl;
- *EU-Cord*, een organisatie voor christelijke Europese organisaties, actief in noodhulp en ontwikkelingssamenwerking, www.eu-cord.org;
- *ICCO*, Interkerkelijke organisatie voor ontwikkelingssamenwerking, www.icco.nl;
- *Oikocredit*, sociaal-ethisch beleggingsfonds en verstrekker van krediet voor ontwikkeling, www.oikocredit.nl;
- *Partos*, branchevereniging voor organisaties, actief op het gebied van ontwikkelingssamenwerking, www.partos.nl;
- *Prisma*, vereniging voor reformatorische en evangelische organisaties actief in werelddiaconaat en ontwikkelingssamenwerking, www.prismaweb.org;
- *PSO*, brancheorganisatie voor capaciteitsopbouw van maatschappelijke organisaties in ontwikkelingslanden, www.pso.nl;
- *TEAR fund* en *ZOA-Vluchtelingen zorg*, twee christelijke organisaties met wie Woord en Daad nauw samenwerkt, onder andere bij noodhulpacties, www.tearfund.nl en www.zoaweb.org;
- *TMF-platform*, een informele organisatie, die de belangen van ontvangers van Thematische Medefinanciering behartigt, www.tmfplatform.nl
- *VFI*, Vereniging Fondsenwervende Instellingen, www.vfi.nl.

Personeel

Op het kantoor werken 32 medewerkers, die 21 fulltime equivalenten (fte) vervullen. De algemene leiding berust bij de directeur, de heer ir. J. Lock.

Directie

Ir. Jan Lock	Directeur 90% en Projecten en Programma's 10%
Harmke van Ooijen-Oomen	Secr. Directie en Projecten en Programma's 80%
Florence Goossens-de Groot	Secr. Directie en Projecten en Programma's 32,5%
Anita Vogelezang-de Lijster	Medewerker Kwaliteitsbeheer 16,25%

Projecten en Programma's

Ir. Leen Stok	Afdelingshoofd 90%
Hilda de Vries	Hoofd Financiële Adoptie 30%; medew. onderwijsgerelateerde Projecten en Programma's 70%
Drs. Ditteke den Hartog-Geluk	Medew. Arbeid en Inkomen 80%
Ir. Luuk van Schothorst	Medew. Basisvoorzieningen 100%
Drs. Jos de Kock	Medew. Onderwijs 80%
Drs. Gertie Gijsbertsen-Blaauwendraad	Medew. Onderwijs 60%
Janneke Bulten-van der Weijden	Medewerker Financiële Adoptie 80%
Mija den Hartog-van Westerveld	Medewerker Financiële Adoptie 80%

Administratie

Geurt Versteeg	Afdelingshoofd 100%
Drs. Arnold van Willigen	Medewerker 100%
Peter Zegers	Medewerker 100%
Leneke Meijdam	Medewerker 100%
Marco Jan Bax	Medewerker Human Resources Management 20%

Institutionele Fondsen (IF)

Drs. Dicky Voordijk-Nieuwenhuis	Afdelingshoofd 90%
Drs. Pascal Ooms	Medewerker 80%

Bedrijven

Wim Hasselman	Afdelingshoofd 100%
Gerrit Prozman	Medewerker 100%
Cor Schaap	Medewerker 25%

Fondsenwerving Particulieren en Communicatie

Rina Molenaar	Afdelingshoofd/voorlichter 100% (v.a. 1-8, daarvoor 40%)
Henk de Pater	Vanaf 1/4 Fondsenwerver (vrijwillig)

Ondersteuning PR en Fondsenwerving

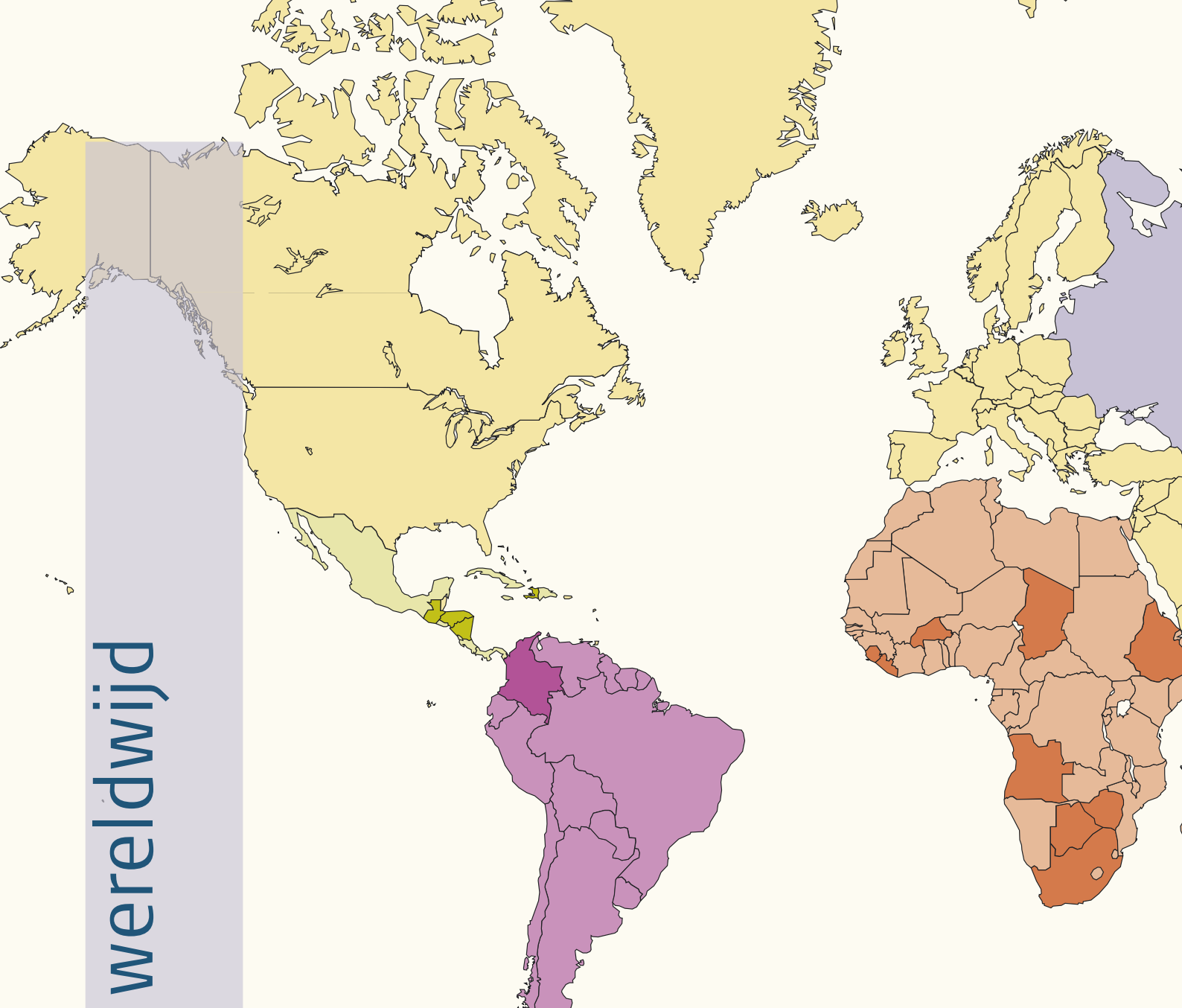
Christine Plaisier	Officemanager 90%
Frieda Roeleveld	Telefoniste/receptioniste 90%
Jolanda van Helden-Anker	Telefoniste/receptioniste 60%
Ruchama Bom	Telefoniste/receptioniste 60%
Teuny van Tilburg-Bax	Medewerker 25%
Lia de Jong	Medewerker 10%
Ellen Snoek-de Vreugd	Secretaresse IF/Bedrijven 100%
Joke Bevelander	Redactiesecretaris 95%

Bijlage 3 Secretariaten comités

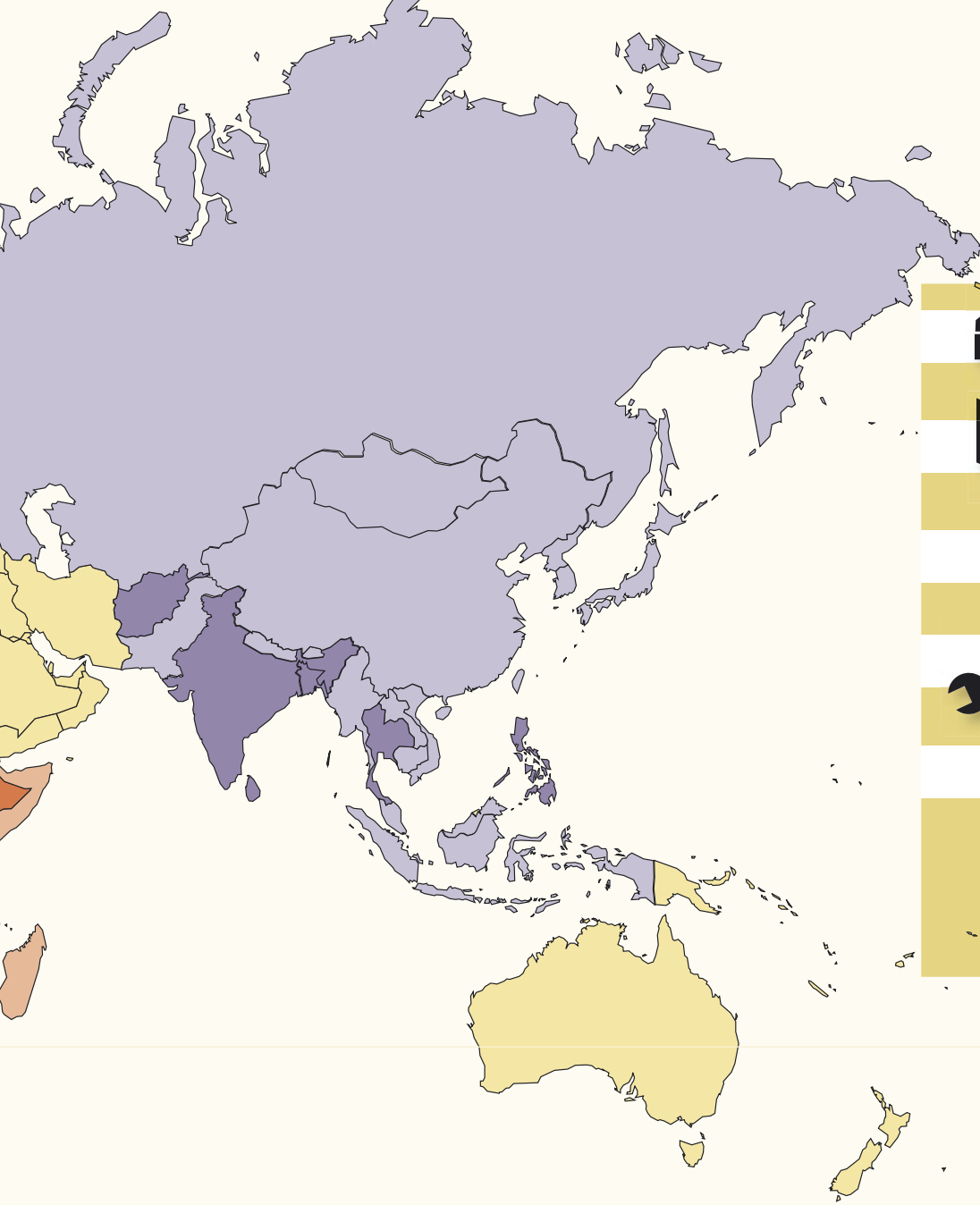
Comité	Naam	Adres	Woonplaats	Telefoon nr.
Comité W&D Achterberg	Mw. N. de Waard	Ruiterpad 27	3911 SJ RHENEN	0317-614469
Comité W&D Alblasserdam	Mw. M.C. Bos	Rembrandtlaan 87	2951 PL ALBLASSERDAM	078-6931869
Comité W&D Alphen ad Rijn	Mw. A. v/d Zwan-Wiegman	Braziliestraat 37	2408 MC ALPHEN A/D RIJN	0172-424192
Comité W&D Ameide	Mw. G. den Oudsten-Versluis	De Stobbe 10	4233 GS AMEIDE	0183-601825
Comité W&D Amersfoort	R. van der Veen	E. Verestraat 2	3813 CT AMERSFOORT	033-4802731
Comité W&D Apeldoorn	Mw. N.G.M. Spijkerboer	Gatherweg 5	8171 LB VAASSEN	0571-291725
Comité W&D Barendrecht	Mw. G.A. Pronk-Sluijmers	Meerwedensingel 87	2993 PA BARENDRECHT	0180-611194
Comité W&D Barneveld	T. Folmer	Nederwoudseweg 5	6741 MA LUNTEREN	0342-416612
Comité W&D Bennekom/Wag.	Mw. G.M.C. Korpershoek-Spijkerboer	Oeioevaarsbek 56	6721 RP BENNEKOM	0318-415117
Comité W&D Betuwe-Midden	W. van Oostrum	Kersengaard 2	4051 EB OCHTEN	0344-644253
Comité W&D Bommelerwaard	Mw. M.M. v/d Bogert	Veldweg 8	5321 JE HEDEL	073-5992078
Comité W&D Brabant-West	T. den Uil	Omloop 83	4671 HW DINTELOORD	0167-523136
Comité W&D Capelle a/d IJ	P. Stok	Ceramstraat 5	2905 SL CAPELLE A/D IJSSEL	010-4501211
Comité W&D Den Haag	A. Groen	Van Boetzelaerlaan 151	2581 AR DEN HAAG	070-3559737
Comité W&D Dordr/Papendr	Mw. B. Lugies-Wolting	Burg. Struijkstraat 38	3319 CE DORDRECHT	078-6213067
Comité W&D Drachten	Gerard Hoogerland	Berglaan 9	9203 EE DRACHTEN	0512-541984
Comité W&D Drente-noord	Mw. A. Hendrikse-de Vries	Kennemerland 3	9405 LA ASSEN	0592-351988
Comité W&D Ede	Mw. S.C. de Haan-de Jongh	Obrechtlaan 64	6711 EN EDE	0318-614918
Comité W&D Elburg/Oldebr.	Mw. D. Boerendans	Mezenbergerweg 28-A	8085 SV DOORNSPIJK	0341-253684
Comité W&D Elst	J. van Walsem	De Kievit 20	3921 CX ELST	0318-472502
Comité W&D Epe e.o.	Mw. A. Spierenburg	Boergonjestede 30	8171 JP VAASSEN	0578-571791
Comité W&D Ermelo	Mw. N.C. Groenendijk	De Enk 103	3851 NW ERMELO	0341-562780
Comité W&D Flevoland-Oost	Mw. R. v/d Zwan-Meuleman	Wijngaard 126	8212 CH LELYSTAD	0320-245806
Comité W&D Friesland n.o.	Mw. J. Weerheim-Bosgraaf	De Schans 9	9101 HR DOKKUM	0519-223004
Comité W&D Garderen/Stroe	W. Vos	Rehobothstraat 38	3774 CL KOOTWIJKERBROEK	0342-441726
Comité W&D Geldermalsen	Mw. C.J. Ruissen	J. van Zantenstraat 53	4194 VA METEREN	0345-577324
Comité W&D Genemuiden	L. v/d Meulen	Hoofdspoor 9	8281 MK GENEMUIDEN	038-3855814
Comité W&D Goeree-Overfl.	Mw. E. Baan-Bikker	Wilhelminalaan 16	3247 AS DIRKSLAND	0187-603051
Comité W&D Gorinchem	Mw. J.J. Hoepel-van den Bosch	Verdistraat 14	4207 DE GORINCHEM	0183-627577
Comité W&D Gouda	H. Windhorst	Quadriviumlaan 5	2408 DD ALPHEN A/D RIJN	0172-475553
Comité W&D Gouderak e.o.	A.C. van Haaren-de Haan	Dr. A. Kuyperstraat 5	2841 CG MOORDRECHT	0182-374543
Comité W&D Groningen-Oost	P. de Groot	Veenhuizen 13	9591 TG ONSTWEDDE	0599-332399
Comité W&D Groot-Ammers	P.C. de Visser	Leeuwikerstraat 24	2964 CB GROOT-AMMERS	0184-601296
Comité W&D Harderwijk	C. Veersma	Van der Waalstraat 11	3842 CB HARDERWIJK	0341-424668
Comité W&D Hasselt	Mw. A.H. v/d Poel-Lozeman	De Pol 3	8061 BL HASSELT	038-4774944
Comité W&D Heerde/Wapenv.	H.K. Doornink	Lagestraat 23	8191 LN WAPENVELD	038-4470438
Comité W&D Heusden/Altena	Mw. G.M. de Raad-Bouman	Dorpsstraat 7	4268 GE MEEUWEN	0416-352786
Comité W&D Hoeksche Waard	Mw. D. Kooijman-Vlot	Nassaulaan 11	3297 BD PUTTERSHOEK	078-6765444
Comité W&D Hoogeveen	Mw. H.H. Hovius-Drenth	Geeserraai 5	7938 TE NIEUW BALINGE	0528-361969
Comité W&D Houten	E. de Groot	Wagenhoeve 6	3992 PC HOUTEN	030-6375567
Comité W&D Huizen	Mw. H. Visser-Spilt	Valkenaarstraat 26	1271 TM HUIZEN	035-5257116
Comité W&D Kampen/IJssel	Mw. L. Stoter	Hendrik van Viandenstraat 10	8266 DP KAMPEN	038-3313276
Comité W&D Katwijk	C. van Duijn	Boslaan 11	2225 PL KATWIJK	071-4074496
Comité W&D Krimpen a/d IJ	P.J. van Walsum	Jacob Jordaensstraat 39	2923 CK KRIMPEN A/D IJSSEL	0180-515075
Comité W&D Krimpenerv. O.	Mw. H. Rijlaarsdam	Voltastraat 61	2871 ZL SCHOONHOVEN	0182-387923
Comité W&D Langstraat	Mw. W. v/d Schans-van Leeuwen	Heistraat 151	5161 GD SPRANG CAPELLE	0416-282500
Comité W&D Leerdam	Laurette de Stigter	Middelkoop 23-B	4245 TR LEERBROEK	0345-599558
Comité W&D Lek en Graafst	Mw. J. v/d Vorm-van Walsum	Zwaanstraat 21	2971 BA BLESKENSGRAAF	0184-691071
Comité W&D Lopikerwaard	G. van Rijk	Merelstraat 18	3411 BP LOPIK	0348-551659
Comité W&D Lunteren/Ederv	M. de Bruin	Kees de Koninglaan 15	6741 ZA LUNTEREN	0318-487206

Comité	Naam	Adres	Woonplaats	Telefoon nr.
Comité W&D Mijdrecht/Wiln	W. v/d Bosch	Oukoop 16-A	3626 AW NIEUWER TER AA	0294-231894
Comité W&D Moerkapelle	J.J. Mauritz	De Lepelaar 14	2751 CW MOERKAPELLE	079-5936282
Comité W&D N/M Beveland	Mw. R. van Drongelen	Platteweg 29	4438 AA DRIEWEGEN	0113-656606
Comité W&D Nederlek	Mw. A. Rodrigo	Fazantstraat 37	2941 RA LEKKERKERK	0180-662987
Comité W&D Nijkerk	Mw. A.K. de Bruin	Debussylaan 18	3862 GP NIJKERK	033-2466782
Comité W&D Noordeloos	Fam. A. v/d Dool	Noordzijde 2	4225 PG NOORDELOOS	0183-582160
Comité W&D Nunspeet	Mw. C. van der Zande-Westerbroek	Weth. van de Zandeweg 11	8075 DC ELSPEET	0577-492660
Comité W&D Oud-Beijerland	Mw. C.T. Schop	Piet Heinstraat 43	3262 XL OUD BEIJERLAND	0186-615569
Comité W&D Oudemirdum	Betsie Haitzma	Jac. Boomsmastraat 25	8565 GG SONDEL	0514-605015
Comité W&D Pijnacker	Mw. A. Weerheim-Huisman	Oude Leedeweg 111	2641 NN PIJNACKER	015-3692967
Comité W&D Putten	J.H. van Oostende	Roggestraat 50	3882 GT PUTTEN	0341-360520
Comité W&D Reimerswaal	Mw. J. Hoekman	De Ommegank 26	4415 AM OOSTDIJK	0113-501998
Comité W&D Rhenen	Mw. A. Cornelisse-Holstege	Achterbergsestraatweg 47	3911 CS RHENEN	0317-613673
Comité W&D Ridderkerk	Mw. I. Kok	Legendijk 293	2988 AA RIDDERKERK	0180-434028
Comité W&D Rijssen	G. Karsten	Wilhelminastraat 2	7462 CG RIJSSEN	0548-517847
Comité W&D Rotterdam	Mw. N.W. Kok	Dopperstraat 14	2983 BH RIDDERKERK	0180-417201
Comité W&D Scherpenzeel	Mw. M. van Wolfswinkel-Marchal	Prinsenaan 72	3925 BM SCHERPENZEEL	033-2771009
Comité W&D Schouwen/Duiv.	P. Kik	Sint Joostdijk 80	4307 AV OOSTERLAND	0111-642464
Comité W&D Soest	Mw. Mr. M.A. Burggraaf-Suur	Ravensteinselaan 1	3744 MJ BAARN	035-5429925
Comité W&D Tholen/St.Phil	J. Westdorp	Bos 13	4696 BD STAVENISSE	0166-692657
Comité W&D Urk	Mw. A. de Boer	Surinamestraat 8	8321 HT URK	0527-681520
Comité W&D Veenendaal	Mw. A.T. Verhaar-van 't Hof	Jan Campertweg 3	3906 XJ VEENENDAAL	0318-543641
Comité W&D Vianen e.o.	Mw. A. van Randwijk	Jan van Arkelstraat 18	4131 ZS VIANEN	0347-376724
Comité W&D Vlaardingen	Hr/Mw N.P. Assenberg	Insulindestraat 91	3131 ZD VLAARDINGEN	010-4351266
Comité W&D Voorthuizen	Mw. N.H. de Leeuw-de Jong	Harremaatweg 14	3781 NJ VOORTHUIZEN	0342-474173
Comité W&D Vriezenveen	Mw. J. Wessels-v/d Hudding	Akker 2	7671 NG VRIEZENVEEN	0546-565815
Comité W&D Walcheren	J.A. Muis	Wielingen 1	4341 LM ARNEMUIDEN	0118-602344
Comité W&D Wekerom e.o.	B.H. Dirksen	Dorpsstraat 47	6732 AB HARSKAMP	0318-457556
Comité W&D Westland	Mw. G. Palland-Van Zuthem	Roerdomp 24	2693 AS 'S-GRAVENZANDE	0174-416592
Comité W&D Wierden	B. Jansen Eupe	2e Meijerinkshoeksweg 2	7641 RW WIERDEN	0546-572467
Comité W&D Woerden	Chr. Belo	De Jongstraat 17	3461 HT LINSCHOTEN	0348-421291
Comité W&D Woudenberg	Mw. C. v/d Pol	Nico Bergsteijnweg 62	3931 CE WOUDEBERG	033-2863888
Comité W&D Zeeuws-Vlaand.	Mw. L. Verhelst	Knol 18	4542 PV HOEK	0115-614379
Comité W&D Zeist	Mw. G. van Driel	Nepveulaan 94	3705 LG ZEIST	030-6954489
Comité W&D Zutphen	Mw. J. Nijland-Vermeer	Annette Poelmanhoeve 8	7207 GB ZUTPHEN	0575-571228
Comité W&D Zwijndr/H.I. A	L. Los	Willem de Goedeweg 6	3331 KT ZWIJNDRECHT	078-6193495
Comité W&D Zwolle	Mw. A. v/d Brink	Huibertplaat 37	8032 DE ZWOLLE	038-4544589

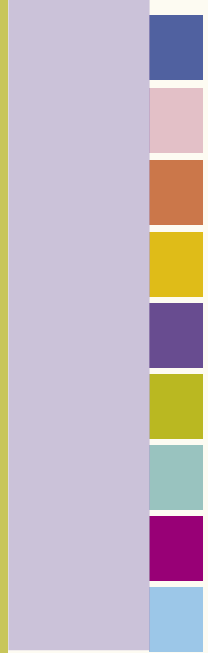
Woord en Daad wereldwijd

Landen	Continent	Verdeling hulp (x € 1.000)	Aantal adoptiekinderen	Welke programma's aanwezig
Afghanistan	Azië	98	0	
Angola	Afrika	238	0	
Bangladesh	Azië	771	712	
Botswana	Afrika	17	82	
Burkina Faso	Afrika	2.085	2.946	
Colombia	Zuid-Amerika	1.530	2.641	
Ethiopië	Afrika	1.250	1.217	
Filippijnen	Azië	744	1.840	
Guatemala	Midden-Amerika	1.679	5.542	
Haïti	Midden-Amerika	2.316	4.698	
Honduras	Midden-Amerika	21	112	

Landen	Continent	Verdeling hulp (x € 1.000)	Aantal adoptiekinderen	Welke programma's aanwezig
India	Azië	2.860	8.066	onderwijs, inkomen, basisvoorzieningen, noodhulp
Liberia	Afrika	97	0	noodhulp
Nicaragua	Midden-Amerika	140	0	onderwijs, basisvoorzieningen
Sierra Leone	Afrika	0	0	onderwijs
Sri Lanka	Azië	168	759	onderwijs, noodhulp
Thailand	Azië	538	322	onderwijs, inkomen, basisvoorzieningen
Tsjaad	Afrika	100	0	onderwijs, basisvoorzieningen
Zambia	Afrika	42	0	basisvoorzieningen
Zuid-Afrika	Afrika	500	63	onderwijs, inkomen, basisvoorzieningen
Totaal adoptiekinderen			29.000	

Colofon

Woord en Daad

Postbus 560, 4200 AN Gorinchem
Spijksedijk 16e, 4207 GN Gorinchem
Tel. 0183-611800
Fax 0183-611808
info@woordendaad.nl
www.woordendaad.nl

Bankiers

Rabobank 38.54.87.088
ABN-Amro 50.98.11.566
t.n.v. Woord en Daad, Gorinchem

Grafische verzorging

Douglas Design, Ommen

Druk

Salland de Lange, Deventer

Ontvangstbevestiging

Om kosten te besparen zenden we geen ontvangstbevestigingen voor giften. Wilt u toch een ontvangstbevestiging, vermeld dit dan duidelijk op uw overschrijving.

Voor testamentaire beschikkingen

luit ons adres: Stichting Reformatorische Hulpactie Woord en Daad, gevestigd te Gorinchem.

Onze stichting is ingeschreven onder nummer 41118168, bij de Kamer van Koophandel te Tiel en staat onder controle van een registeraccountant. Financieel jaarverslag wordt op verzoek toegezonden.

Overname artikelen

Overname van artikelen, mits met uitdrukkelijke bronvermelding, is toegestaan.

Aan dit exemplaar hebben ook meegewerkt:
Bert Monster (journalist Reformatorisch Dagblad)
Jan van Klinken (journalist Reformatorisch Dagblad), Esther Kouwenhoven (freelance tekstschrijver).
Foto's: o.a. Thom Deelstra, Jaco Klamer en Henk Visscher.

